

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**APLIKACE INSTITUTU VYKÁZÁNÍ V POLICEJNÍ
PRAXI A KOMPARACE PRÁVNÍ ÚPRAVY SE
SLOVENSKEM**

Autor práce: Milan Vorlík, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jan Bouchal

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Janu Bouchalovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Děkuji kpt. Mgr. Vítězslavu Trojanovi a kpt. Mgr. Juraji Adamovičovi za poskytnutí podkladů k této práci. Závěrem děkuji npor. Mgr. Jiřímu Haškovi, Bc. Pavle Dvořákové a Adéle Kubíčkové za pomoc a podporu.

ABSTRAKT

VORLÍK, M. *Aplikace institutu vykázání v policejní praxi a komparace právní úpravy se Slovenskem: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 62 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jan Bouchal.

Klíčová slova: domácí násilí, znaky domácího násilí, formy domácího násilí, vykázání, aplikace institutu vykázání

Bakalářská práce zkoumá aplikaci institutu vykázání v policejní praxi a komparaci české právní úpravy s úpravou slovenskou. Cílem práce je definovat pojem domácího násilí s jeho znaky, formami i příčinami a je zde vymezen pojem pachatele a oběti domácího násilí. Vedlejším cílem je uvést a analyzovat institut vykázání a představit jej v policejní praxi a porovnat jej s právní úpravou Slovenské Republiky a zjištěné poznatky aplikovat do rozborů příkladů z policejní praxe. Bakalářská práce má také posloužit jako ucelená příručka pro začínající policisty.

ABSTRACT

VORLÍK, M. *Application of the Institute of Banishing in Police Practice and Comparison of the Legislation with Slovakia: Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018. 62 p. Supervisor: JUDr. Jan Bouchal

Key words: domestic violence, signs of domestic violence, forms of domestic violence, banishing, application of the Institute of Banishing

This bachelor thesis deals with the application of the institute of banishing in police practice and the comparison between the Czech legislation and the Slovak legislation. The aim of this work is to define the term domestic violence with its characteristics, forms and causes and there are presented the terms offender and victim of domestic violence. The next aim is to introduce and analyse the institute of banishing, present it in police practice and compare it to the legislation of the Slovak Republic and apply the findings to analysis of examples from police practice. The bachelor thesis should also help the starting police officers as a complete guide.

Obsah

Úvod	7
1 Cíl a metodika bakalářské práce	8
2 Domácí násilí	9
2.1 Znaky domácího násilí.....	10
2.2 Formy domácího násilí	11
2.3 Pachatel a oběť domácího násilí.....	13
2.3.1 Pachatel domácího násilí.....	13
2.3.2 Oběť domácího násilí.....	15
2.4 Příčiny domácího násilí.....	17
2.5 Mýty o domácím násilí	19
3 Institut vykazání.....	22
3.1 Vykazání dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České Republiky.....	22
3.1.1 Podmínky vykazání, doba vykazání a postup při jeho realizaci	23
3.1.2 Práva a povinnosti vykázané osoby.....	24
3.1.3 Poučení ohrožené osoby	25
3.1.4 Povinnosti vykazujícího policisty.....	25
4 Komparace vykazání ze společného obydlí se Slovenskou právní úpravou....	27
5 Aplikace vykazání v praxi a postup na místě domácího násilí	30
5.1 Kazuistika.....	44
5.2 Statistika.....	51
6 Návrhy de lege ferenda	54
Závěr	57
Seznam použitých zdrojů.....	59
Seznam tabulek a grafů	62
Seznam příloh	63

Úvod

Domácí násilí. Celospolečenský fenomén sahající do historie moderní společnosti a bohužel i do její přítomnosti. Společnost dlouhou dobu nad tímto problémem zavírala oči a domácí násilí se dalo označit za tabu. Až v posledních letech se tento jev dostává do podvědomí široké veřejnosti jako problém závažný a celospolečenský. Došlo k tomu především díky medializaci ať už v televizních pořadech anebo různých novinových a internetových článcích. Ale i díky příspěvkům do odborné literatury a zejména díky neziskovým organizacím zabývajícím se pomocí obětem domácího násilí. Díky tomu je domácí násilí stále diskutovaným tématem, proti kterému je třeba neustále bojovat a všemi dostupnými prostředky se snažit snižovat počty jeho případů.

Na závažnosti tohoto jevu nejvíce přidává fakt, že se jedná o tzv. skryté násilí. Zpravidla se odehrává mimo zrak společnosti a anonymita dává pachateli domácího násilí pocit nadřazenosti a nedotknutelnosti. Avšak oběť domácího násilí má možnost se bránit. Jedním z prostředků v obraně proti útokům násilných osob je institut vykázání ze společného obydlí. Jedná se o oprávnění Policie České Republiky a je to jakási první zbraň v boji proti probíhajícímu domácímu násilí. Význam vykázání ze společného obydlí spočívá v tom, že se pachateli domácího násilí po dobu deseti dnů zakáže vstup nejen do společné domácnosti, ale i jakýkoliv jiný kontakt s obětí. Vykázání ze společného obydlí je upraveno v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České Republiky a dává policistům do ruky nástroj, jak primárně ochránit oběti domácího násilí a zabránit jeho pokračování. Sekundárním efektem může být i forma prevence, kdy si pachatel, vědom si existence institutu vykázání, dopředu rozmyslí své jednání vůči oběti domácího násilí. Zároveň dává osobám, ohroženým domácím násilím, prostor k řešení své životní situace.

Téma bakalářské práce zvolil autor proto, že v současné době je ve služebním poměru u Policie České Republiky a je zařazen do hlídkové služby Místního oddělení Kobylisy na Praze 8 a za dobu praxe již několikrát zasahoval v domácnosti, kde probíhalo domácí násilí, a několikrát se podílel na provedení vykázání násilné osoby ze společného obydlí.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat fenomén domácího násilí, kdy také budou formulovány jeho znaky, formy, příčiny a vymezení pachatele a oběti domácího násilí. V práci budou uvedeny některé mýty o domácím násilí jako ukázka toho, jak část společnosti může na toto jednání reagovat. Dalším cílem je vytvoření ucelené příručky, která by mohla začínajícím policistům i široké laické veřejnosti, pomoci pochopit domácí násilí a jeho nebezpečnost. Začínajícím policistům by zároveň posloužila jako příručka k provádění vykázání násilné osoby ze společného obydlí. Vedlejším cílem je analýza a zhodnocení institutu vykázání a jeho aplikace v policejní praxi, a to formou kazuistiky, kde budou popsány případy z praxe. Bude provedena komparace institutu vykázání České a Slovenské Republiky. Autor se v práci pokusí nalézt a formulovat návrhy pro zvýšení účinnosti institutu vykázání v praxi. V samotném závěru práce budou vyhodnoceny statistiky o počtu vykázání za rok 2017.

K dosažení vytyčených cílů bude použita zejména metoda analýzy a komparace. Metoda analýzy bude použita při vymezení pojmu domácího násilí a institutu vykázání. Bude zkoumán a analyzován fenomén domácího násilí. Z dostupných a platných právních úprav a odborné literatury bude analyzován a zhodnocen institut vykázání. Aplikace tohoto institutu bude provedena pomocí poznatků z dosažené praxe během výkonu služby u Policie ČR a pomocí poznatků z právních předpisů a interních předpisů Policie ČR. Veškeré získané poznatky budou začleněny do rozboru kazuistik. Za pomoci metody komparace bude provedeno porovnání právních předpisů České a Slovenské Republiky, které upravují institut vykázání.

2 Domácí násilí

Co je domácí násilí? Již v úvodu bylo řečeno, že se jedná o velmi nebezpečný fenomén. Nebezpečný je kvůli tomu, že se odehrává obvykle uvnitř domácností, za zavřenými dveřmi, beze svědků z řad veřejnosti. Díky tomu může získat domácí násilí na intenzitě a dlouhodobosti.

Pojem domácí násilí není v českém právu nikde definován, a tudíž se nejedná o protiprávní čin jako takový. Existuje proto mnoho definic tohoto jevu.

Autoři Střílková a Fryšták¹ v knize *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím* definují domácí násilí jako *"násilné jednání, kterým dochází k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, a to v bytě nebo domě společně obývaném násilnou osobou i osobou proti níž takový útok směřuje. Domácím násilím se rozumí opakované násilné jednání nebo opakované vyhrožování násilným jednáním, v důsledku kterého dochází nebo hrozí, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti mezi osobami, které jsou či byly spolu v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu a žijí ve společně obývaném bytě nebo domě"*.

Psycholožka Ludmila Čírtková² zase definuje domácí násilí jako *"opakované, dlouhodobé a zpravidla eskalující násilí fyzického, psychického, sexuálního, sociálního a ekonomického rázu, které vytváří jednoznačně asymetrický vztah a vede ke stabilnímu rozdělení rolí na násilnou a ohroženou osobu"*.

S obdobnou definicí přišla i Dagmar Úlehová s kolektivem autorů³ a podle nich je domácí násilí *"fyzické, psychické, sexuální či ekonomické násilí mezi blízkými osobami žijící společně v jedné domácnost. Domácí násilí zahrnuje všechny formy fyzického, psychického, sexuálního a ekonomického násilí, pro které je charakteristické opakování, dlouhodobost a zvyšující se tendence jednotlivých incidentů"*.

Uvedené definice mají různé znění i rozsah, ale všechny společně v pojmu zahrnují znaky i formy domácího násilí. Autor práce se nejvíce ztotožňuje s definicí Dagmar Úlehové. Tato definice v krátkosti, ale velmi přesně popisuje, co je domácí násilí, jeho formy a hlavně typické znaky.

¹ STŘÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava, 2009, s. 13.

² ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha, 2008, s. 9.

³ ÚLEHOVÁ, D. a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno, 2009, s. 11.

2.1 Znaky domácího násilí

Aby bylo možné domácí násilí včas a bezpečně odhalit, je potřeba znát následující čtyři znaky:

Opakování a dlouhodobost

V různých definicích domácího násilí je uvedeno, že je to násilí opakované. K incidentu tedy musí dojít minimálně dvakrát a více. Dlouhodobost může být v rádech dnů, týdnů, měsíců a bohužel v některých případech i let.⁴ Během této doby se cyklus násilí opakuje.⁵ Z jednoho incidentu nelze určit, zda se jedná o domácí násilí. Takový incident však může být znakem začínajícího domácího násilí.⁶

Eskalace

V průběhu opakování vzrůstá intenzita (eskalace). První útok může být třeba jen ve formě urážek a nadávek. V následujícím průběhu dojde na facky a jednání může vyestkalovat až v jednání ohrožující život nebo zdraví. Nevzrůstá nejen intenzita útoků, ale i četnost.⁷

Rozdělení rolí

V domácím násilí jsou vždy jasně stanované role. Osoba násilná a osoba ohrožená.⁸ Pokud se role v průběhu střídají, již nelze mluvit o domácím násilí. Střídání rolí lze nejvíce pozorovat u běžných hádek, kdy dochází k vzájemnému slovnímu a někdy i fyzickému napadání. A vzájemná hádka není domácí násilí.⁹

Neveřejnost

Nejnebezpečnější znak domácího násilí. Zpravidla se útoky odehrávají za zavřenými dveřmi, mimo zraky svědků a veřejnosti.¹⁰ Navenek ve společnosti může násilná osoba působit slušným dojmem a v soukromí domácnosti přechází do role

⁴ iDnes *Muž rok a půl týral manželku. Věznil ji v bytě, bil ji a tahal za vlasy* [online]. Mafra a.s. 1999 - 2018. [cit. 2017-10-19] dostupné z https://plzen.idnes.cz/tyrani-manzel-manzelka-police-soud-domaci-nasili-fv6-plzen-zpravy.aspx?c=A170724_135702_plzen-zpravy_pp

⁵ VORLÍK, M. *Problematika vykazání u domácího násilí*. Praha, 2017, s. 10.

⁶ ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 38.

⁷ STRÍLKOVA, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava, 2009, s. 14; ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 38.

⁸ ÚLEHOVÁ, D. a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno, 2009, s. 12.

⁹ ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 38.

¹⁰ ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 38.

násilné osoby.¹¹ Je ale důležité si uvědomit, že i útok, ke kterému dojde veřejně, může odhalit domácí násilí.¹²

Všechny znaky se vzájemně doplňují a tvoří různou kombinaci. Současná praxe však nevyžaduje, aby byly naplněny všechny znaky. K vykázání ze společné domácnosti dojde, i když z některých znaků chybí. Například útočník bude na oběť útočit dlouhodobě stejnou intenzitou. A i když bude chybět eskalace, lze již hovořit o domácím násilí.

2.2 Formy domácího násilí

Světová zdravotnická organizace definuje násilí jako: "*záměrné použití nebo hrozba použití fyzické síly proti sobě samému, jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu*"¹³ V případě domácího násilí je to vždy pouze útok vůči jiné osobě. Za domácím násilím se neskrývá jen násilí fyzické, ale i jiné formy.

Fyzické násilí

Z hlediska praktických zkušeností se jedná o nejrozšířenější formu domácího násilí. Do této formy náleží všechny fyzické útoky zaměřené na ohroženou osobu. Jedná se o facky, údery pěstí, kopance, tahání za vlasy, pálení zapalovačem, přivazování k předmětům, útoky zbraněmi. Fyzické násilí může ve finále vyústit až v útok proti životu nebo zdraví.¹⁴ Do fyzického násilí lze zařadit i promyšlené útoky, jako je bezohledné chování za volantem, upírání jídla či spánku a opuštění ohrožené osoby v nebezpečné nebo nesnadné situaci.¹⁵ Vzhledem k fyzické formě je násilí často viditelné, jelikož oběť si z útoků odnáší různé modřiny či poranění.¹⁶ Zaznamenány jsou ale i ataky násilných osob, které úmyslně směřují na místa na těle oběti, kde nejsou následky viditelné (úder do břicha apod.).

¹¹ VORLÍK, M. *Problematika vykázání u domácího násilí*. Praha, 2017, s. 11.

¹² Autor zde vychází z praxe. U potyček mezi osobami blízkými, ke kterým dojde veřejně, se policisté zaměřují na znaky domácího násilí.

¹³ *Violence and Injury Prevention* [online]. WHO, 2017 [cit. 2017-10-9] dostupné z WWW: http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/en/

¹⁴ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava, 2009, s. 15; ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 47-49.

¹⁵ ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 47-49.

¹⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha, 2008, s. 10.

Psychické (emocionální) násilí

Ludmila Čírtková v knize *Moderní psychologie pro právníky*¹⁷ označuje tuto formu jako "neviditelné násilí". Jedná se o útoky na psychiku oběti, proto tato forma nezanechává žádné zřetelné a fyzické stopy na těle oběti. Patří sem nadávky, urážky, ponižování, zastrašování, vydírání, kontrola oběti či zpochybňování duševního stavu oběti.¹⁸ Tuto formu lze rozdělit na verbální a neverbální. Do neverbálního můžeme zařadit ničení oblíbených věcí či výhružná gesta. Do verbálního zase nadávky, urážky, vyhrožování, ponižování apod.¹⁹

Sexuální násilí

Forma domácího násilí zaměřená na sexuální útoky. Jde o případy, kdy násilná osoba vykoná na ohrožené osobě soulož nebo jiné sexuální praktiky, a to vždy přes nesouhlas nebo dokonce odpor ohrožené osoby. Ta sexuální útoky odmítá a nesouhlasí s nimi.²⁰

Sociální násilí

Dochází k zákazu styku s rodinou nebo přáteli. Dochází k využívání dětí jako prostředek nátlaku.²¹ Násilná osoba uplatňuje právo na rozhodování ve všech oblastech společenského života. Cílem sociálního násilí je v co největší míře izolovat oběť od okolního světa.²² Ohrožená osoba kontroluje každý pohyb své oběti. Častá je kontrola mobilního telefonu či profilů na sociálních sítích. Například pomocí kontrolních telefonátů.²³

Ekonomické násilí

Při využívání této formy se násilná osoba zaměřuje na finanční prostředky oběti. Dochází k zamezení přístupu k financím. Neposkytování finančních prostředků na provoz domácnosti a kontrola nad příjmy a výdaji oběti. Může docházet k vynucení přepsání vlastnictví nemovitého i nemovitého majetku (např. byt nebo auto). Cílem je

¹⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha, 2008, s. 10.

¹⁸ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava, 2009, s. 15; ÚLEHOVÁ, D. a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno, 2009, s. 13.

¹⁹ ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 49.

²⁰ ÚLEHOVÁ, D. a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno, 2009, s. 13.

²¹ ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 50-51.

²² ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha, 2008, s. 10.

²³ ÚLEHOVÁ, D. a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno, 2009, s. 13.

vytvoření finanční závislosti na násilné osobě.²⁴ Což například u žen na mateřské dovolené nebo s více dětmi většinou není pro násilnou osobu těžké.

Konkrétní případ domácího násilí je vždy kombinací dvou nebo i více forem.

2.3 Pachatel a oběť domácího násilí

V domácím násilí jsou role vždy jasně dané. Ostatně to je jeden ze znaků domácího násilí. V širším pojetí může být násilnou osobou kdokoliv. Muž, žena, dokonce i dítě. Mladý člověk i senior. Totéž platí i u obětí neboli ohrožených osob. V drtivé většině případů zastává roli násilné osoby muž jako manžel nebo partner a role ohrožené osoby zase připadá ženě jakožto manželce či družce. Samozřejmě existují případy, kdy jsou role prohozené nebo případy, kdy k domácímu násilí dojde mezi rodiči a dětmi.

2.3.1 Pachatel domácího násilí

Přesně vytyčit osobu pachatele je značně obtížné. Jelikož je domácí násilí celospolečenský problém, tak i násilné osoby pocházejí z různých vrstev společnosti.²⁵ Nelze proto říci, že typický pachatel domácího násilí je svalnatý alkoholik, hubený zbohatlík nebo skladník s vysokoškolským diplomem.

V oblasti domácího násilí existuje několik typologií pachatelů. V knize *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*²⁶ je typologie pachatelů rozdělaná na:

Kriminálník – osoba s obecným sklonem k násilí

Osoba kriminálník projevuje širší sklon k agresivnímu chování vůči situacím, kterým musí čelit. Vyznačuje se nízkou mírou empatie a zaujímá pozitivní postoj vůči agresivnímu chování.

²⁴ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava, 2009, s. 15; ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 50.

²⁵ ÚLEHOVÁ, D. a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno, 2009, s. 28.

²⁶ ÚLEHOVÁ, D. a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno, 2009, s. 29.

Specialista – páchá násilí pouze v rodině

Osoba dvou tváří. K násilí se uchyluje pouze v soukromí společné domácnosti. Naopak ve společnosti své jednání ovládá. "Specialista" nejčastěji omlouvá své agresivní jednání provokací partnera. Takový člověk bývá často profesně úspěšný a pro své okolí je bezkonfliktní a přátelský.

Hraniční osobnost – osoba s psychickou zátěží

Jedná se o jedince, který považuje partnerské neshody jako ohrožení sebe sama. Násilí využívá jako uvolnění stresu. Je schopným manipulátorem, který obviňuje oběť za své špatné nálady.

Typologii násilníků lze rozdělit také podle zdroje agrese a podle psychologického profilu.²⁷

Podle zdroje agrese

Zdroj agrese lze hledat v trvalém osobním založení, ovlivněném výchovou a dědičností. Dále jsou zdrojem agrese drobné poruchy mozku, kdy násilník po incidentu pociťuje lítost nad svým jednáním a může někdy utrpět drobnou amnézií na své násilné jednání. Tuto poruchu je možné léčit u neurologa nebo psychiatra. Posledním zdrojem agresivního jednání v oblasti domácího násilí je tzv. dyadická reakce, kdy na sebe vzájemně působí oba partneři a dochází ke střídání provokace a reakce.

Podle psychologického profilu

Do této oblasti patří rozpadlý alkoholik. Stresovaný slaboch, který používá násilí jako odreagování z vlastní nepříznivé životní situace. Další je nepolepšitelný násilník. Násilník užívající násilí v domácnosti a ve společnosti vystupující jako slušný člověk. Normální násilník, který si své násilné chování přinesl z dětství a přebírá chování od svých vzorů v dětství. A nakonec reaktivní násilník, který ihned reaguje na domnělé nebo skutečné ústrky ze strany partnera.

Většina typologií počítá s mužem jako pachatelem domácího násilí. Ale co ženy jako násilné osoby? Ty své agresivní jednání omlouvají buď jako způsob odreagování

²⁷ STŘÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava, 2009, s. 18-19.

od stresové situace nebo potřebou ublížit partnerovi. Malá část žen udává použití násilí jako prostředek sebeobrany.²⁸

2.3.2 Oběť domácího násilí

Stejně jako násilníkem, tak i obětí se může stát kdokoliv. Kriminologie udává, že každý jedinec ve společnosti se může stát obětí trestného činu a používá pro tento jev pojem viktimmnost, což je předpoklad jedince nebo skupiny osob stát se obětí trestného činu.²⁹

Ohrožené osoby lze podle Úlehové³⁰ rozdělit do několika kritérií a to:

- podle chování: z nevědomosti nebo neopatrnosti, provokující chování
- podle věku: děti, dospělí, senioři
- podle pohlaví: muž, žena
- podle vztahu: osoby cizí, známé, blízké
- podle životního stylu: např. riziková povolání jako policista nebo taxikář

Nejčastějšími oběťmi domácího násilí jsou ženy a to v rolích manželek, družek nebo partnerek. K pochopení podstaty domácího násilí se společnost snažila vymezit, jaká je typická žena jako oběť domácího násilí. Znaky týrané ženy mohou podle Ševčíka a Štěpánkové³¹ být materiální a emocionální závislost na partnerovi, podřízenost a poslušnost, omlouvání partnerova chování například špatnou náladou nebo stresovými situacemi, kterým je vystaven. Je vystrašená, převládají u ní pocity bezmocnosti a bezcennosti. Věří, že její situace nemá řešení a pociťuje vinu, že to, co se jí přihodilo, si způsobila sama a stydí se svěřovat se svými problémy. Také se snaží využívat sex jako prostředek upevnění intimního vztahu s partnerem a doufá, že se vše urovná.

Velmi ohroženou skupinou obětí domácího násilí jsou děti. Děti si mohou, pomocí sociálního učení, osvojit chování rodičů a v případě domácího násilí tak převzou agresivní chování.

²⁸ ÚLEHOVÁ, D. a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno, 2009, s. 29.

²⁹ NOVOTNÝ, O. a kol. *Kriminologie*. Praha, 2004, s. 141.

³⁰ ÚLEHOVÁ, D. a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno, 2009, s. 30.

³¹ ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 92.

Rodina je pro dítě jakýmsi učitelem a podílí se na utváření osobnosti dítěte. Tento proces odborná literatura nazývá socializací dítěte, při které dochází k rozvoji a přetváření osobnosti dítěte. Dítě není jen svědkem násilí v rodině, ale mnohdy se stává jeho obětí.³² Dochází k tomu za pomoci pasivní nebo aktivní agrese. Pasivní agrese spočívá v zanedbávání dítěte a neuspokojování jeho základní potřeb. Aktivní agresivitou se rozumí používání většinou fyzického násilí vůči dítěti. Fyzické násilí zahrnuje přehnané tělesné tresty nebo hrubé zacházení jako je cloumání nebo strkání. Fyzickým násilím vůči dítěti může být i sexuální zneužívání, které je vzhledem k duševnímu rozvoji dítěte nejzávažnější. Dítě se může stát i obětí psychického násilí, kdy je zesměšňováno, podceňováno nebo citově vydíráno. Jsou mu neustále připomínány jeho nedostatky a chyby, a to jak skutečné, tak i domnělé. V důsledku těchto jednání se u dítěte může rozvinout tzv. syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte.³³ Syndrom zahrnuje aktivity, kterých se dopouštějí dospělí vůči dítěti, a tak dochází k poškození zdraví a zdravého vývoje dítěte.

Nejméně početnou skupinou obětí domácího násilí jsou muži³⁴. Přesný počet o mužských obětech domácího násilí bude vždy nepřesný, protože převládá mínění o mužích jako silných jedincích a hlavách rodin. Z tohoto důvodu se muži mnohdy obávají a stydí se mluvit o svých problémech a jsou často spojováni s rolí agresora než obětí. Některé rysy mužských obětí jsou shodné s těmi ženskými. Pojí je strach z rozpadu partnerství, obava, že přijdou o děti, jsou závislí na násilné osobě, doufají, že se vše jednou vyřeší a omlouvají chování svých protějšků a hledají chyby v sobě. Muži jsou nejčastěji oběťmi psychického a emocionálního násilí, které spočívá v zastrašování, ponižování a nadávání. I přes svou fyzickou převahu ale mohou být i oběťmi fyzického násilí a dochází k využívání dětí jako forma útoku. Kupříkladu omezování kontaktu s nimi nebo navádění dětí proti partnerovi.³⁵

³²VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Násilí v rodině Syndrom zneužívaného dítěte*. Praha, 1994, s. 21.

³³VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Násilí v rodině Syndrom zneužívaného dítěte*. Praha, 1994, s. 33-37

³⁴ÚLEHOVÁ, D. a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno, 2009, s. 32-33.

³⁵ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 98.

2.4 Příčiny domácího násilí

Aby bylo možné domácí násilí pochopit, je potřeba znát vedle znaků a forem i jeho příčiny. Bohužel neexistuje konkrétní příčina vzniku domácího násilí, ale vždy se jedná o souhru několika faktorů.³⁶

Společnost

Dochází k lhostejnosti k domácímu násilí a tabuizování tohoto tématu. Společnost zaujímá tolerantní postoj k domácímu násilí a má patriarchální náhled na rodinu, kdy v rodinách převažuje dominantní role muže. Například, že ve spořádaných rodinách k domácímu násilí nedochází nebo že muž je hlava rodiny, a tak si musí umět zjednat v domácnosti pořádek.

Rodinná výchova

Při výchově dochází k přenesení vlivů a vzorců chování z rodičů na děti. Dítě si v útlém věku všítí, že je běžné chovat se v rodině násilnický a dochází k identifikaci s agresivními vzory.

Osobnostní charakteristika násilné osoby

Vznik domácího násilí nejvíce může ovlivnit osobnost násilné osoby. Ta může mít zvýšené agresivní chování, být závislá na návykových látkách, mít psychické problémy nebo psychiatrické onemocnění.

Sociální situace vyvolávající stres

Jde třeba o ztrátu zaměstnání a na to navazující finanční problémy.

K příčinám vzniku domácího násilí vzniklo několik teorií. Například, dnes již překonané, jednofaktorové teorie³⁷, které hodnotily vznik domácího násilí vždy pouze z jednoho pohledu. Mezi ně patří psychologická teorie, která hledá příčinu domácího násilí v osobnosti a povaze pachatele jako je požívání návykových látek, stres nebo agresivní chování. Jednofaktorovou teorií je i teorie biologicko-genetická, která předpokládala u násilných osob predispozice k agresivnímu chování. Brzy se však

³⁶ ÚLEHOVÁ, D. a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno, 2009, s. 16.

³⁷ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava, 2009, s. 16-17; ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 32-36.

s touto teorií přestalo pracovat. Nakonec je zde teorie sociologická, která pracuje s názorem, že příčina domácího násilí je skrytá v uplatňování moci a v převaze muže nad ženou. Dle této teorie je domácí násilí produkt čistě z mužské společnosti.

Od těchto teorií se však již upouští a moderní věda, při odhalování příčin domácího násilí, pracuje s tzv. multifaktorovými teoriemi³⁸. Tyto teorie předpokládají domácí násilí jako komplexní problém složený z několika faktorů. Mezi nejznámější patří teorie Donalda G. Duttona³⁹, která předkládá ke vzniku domácího násilí následující příčiny:

Makrosystémové příčiny

Tato příčina tvoří převažující hierarchie hodnot, která je založena na dominantní nadvládě mužů ve společnosti a jejich vůdčí úloze. Odpradáva je muži prisuzována vůdčí osobnost a panuje smýšlení, že společnost má být takto uspořádána. Tedy, že muž je na vrcholu a žena pod ním.

Exosystémové příčiny

Exosystémem se rozumí bezprostřední okolí, ve kterém člověk žije a ve kterém se vyvíjí. Okolí obsahuje formální i neformální struktury, se kterými se jedinec setkává a které na něj působí a ovlivňují ho. Mezi tyto příčiny, které mají podíl na vzniku domácího násilí, může patřit nezaměstnanost, nízký příjem a nedostatek finančních prostředků nebo nízká vzdělanost.

Mikrosystémové příčiny

Mikrosystém představuje samotnou rodinu. Příčinu vzniku domácího násilí představuje soukromí, kdy převážná část rodinného života je situována do společné domácnosti (např. rodiče se vrací domů z práce, děti zase ze školy, rodina se schází u společné večeře atd.). Je jasně určené rozdělení rolí, kdy často na vrcholu stojí muž jakožto živitel a hlava rodiny. V neposlední řadě spočívá riziko vzniku domácího násilí v tom, že členové rodiny se vzájemně velmi dobře znají. Ví o svých silných a slabých stránkách, ví, jak který člen zareaguje v jaké situaci. Znají způsob jak toho druhého zranit, ale i utěšit.

³⁸ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava, 2009, s. 17; ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 36-37.

³⁹ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava, 2009, s. 17; ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 36-37.

Ontogenické příčiny

Tato příčina je velmi podobná psychologické jednofaktorové teorii o příčinách vzniku domácího násilí. I zde se hledají příčiny v osobnosti a povaze násilné osoby.

Je předpoklad, že násilná osoba prošla určitým vývojem, který jí naučil řešit stresové situace pomocí agrese. Nejčastěji se tak stává u dětí, které se v dětství staly svědky násilí v rodině, a pomocí sociálního učení přenesli vzorec chování do dospělosti a dochází tak u nich k rozvoji násilného chování.

To jsou obecné teorie, které předpokládají vznik domácího násilí. Ke každému případu domácího násilí je však nutné přistupovat individuálně, jelikož každá násilná osoba je svým způsobem jedinečná. Má své vlastní povahové vlastnosti a vlastní vzorce chování. U některých jedinců lze teoreticky předpokládat, že se v budoucnu stanou pachateli domácího násilí. Nikde ale není dáno, že k tomu musí skutečně dojít. Stejně tak může dojít k nepříznivému vývoji člověka, který nemá vůbec předpoklady k páchání domácího násilí a může se vyvinout v násilnou osobu.

2.5 Mýty o domácím násilí⁴⁰

I fenomén domácího násilí je opředen několika nepravdami a mýty. Příčinu lze hledat v tom, jakým způsobem se část společnosti snaží s tímto jevem vyrovnat. Snaží se jej bagatelizovat a odlehčit a tím snížit jeho závažnost. Zde jsou některé mýty o domácím násilí:

Domácí násilí jen doména sociálně slabých vrstev

Domácí násilí prostupuje společností všemi směry. Od chudých k bohatým, od nevzdělaných k vzdělaným, od obyčejných ke slavným. Obětí domácího násilí se tak může stát každý bez ohledu na životní situaci a sociální postavení ve společnosti.

Za domácí násilí si můžou ženy samy. Buď provokují nebo si násilného partnera prostě vybraly

Násilné osoby se často vmlouvají na to, že je ohrožená osoba vyprovokovala. Tímto se snaží skrýt neschopnost převzít odpovědnost za své jednání. A provokace nemůže být v žádném případě omluva pro domácí násilí. Za své jednání je vždy

⁴⁰ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven. Žena v domácím násilí*. Brno, 2008, s. 22-27; VORLÍK, M. *Problematika vykázní u domácího násilí*. Praha, 2017, s. 11.

odpovědný ten, který se ho dopustí. Stejně tak nemůže být omluva to, že si žena sama vybere násilného muže. Většina mužů se totiž na začátku vztahu nechová agresivně. Právě naopak, jsou milí, slušní a galantní. Až v průběhu vztahu, kdy si je muž svou partnerkou jistý, se začne projevovat agresivní chování a postupně dochází k rozvoji domácího násilí. A málokterá žena by dobrovolně utvořila vztah s mužem, který jí bude ohrožovat na životě nebo zdraví.

Za domácím násilím stojí alkohol

Alkoholismus nebo užívání jiných návykových látek může domácí násilí podpořit, řada násilných ale i ohrožených osob se na něj může vymluvit. Nikdy ale není příčina domácího násilí pouze alkoholismus. Alkohol sice umocňuje zkratovité a agresivní chování, na druhou stranu ale ne každý násilník je alkoholik a jsou tací, kteří konzumují alkohol, ale agresivní chování se u nich neprojevuje.

Domácí násilí jsou jen hádky

Laicky řečeno je hádka ostrá výměna názorů. Obě strany zaujmou rovné postavení a navzájem si něco vyčítají nebo se obviňují. U hádky chybí znak domácího násilí a to rozdělení rolí. U domácího násilí jsou role jasně dané. Je osoba dominantní a násilná a osoba submisivní, ohrožená. Nehledě na to, že hádka je krátkodobého rázu.

Vždyť se můžou rozejít a může se odstěhovat, pokud je to vážné

V průběhu domácího násilí získává násilná osoba moc nad ohroženou. Vzbuzuje v ní pocit, že je pro její život nepostradatelná, a to zejména ekonomicky. Ohrožené osoby tak cítí závislost na svých trýznitelích a nechtějí partnera opustit z mnoha důvodů. Je to strach z odloučení, z toho, že se bez partnera neživí, strach z pomsty nebo chtějí kvůli dětem zachovat celou rodinu.

Muž si nemá nechat všechno líbit

Mýtus koresponduje s makrosystémovými příčinami vzniku domácího násilí. Tedy že muž je dominantní osoba a žena je v roli podřízené a staví muže do jakési role krále a dává mu neoficiální moc rozhodovat o své ženě a řídit jí život. Moderní společnost se však snaží v současné době být genderově vyvážená a stále více staví ženy a muže jako sobě rovné. To platí ve všech aspektech života. Jak na veřejnosti, tak i v soukromí. Proto by si měl muž, v rozumné míře, nechat líbit, když mu žena něco vytkne nebo mu za něco vynadá.

Ženy mají násilí rády

Tato tvrzení patří do intimního života partnerů, ve kterém mohou mít ženy určitý druh násilí rády, ale pouze v rozumné míře a hlavně po vzájemné dohodě a vytyčení si hranic.

3 Institut vykázání

Co ale dělat v případě, že ohrožená osoba nemá sílu zbavit se násilníka a vše se dostane do stádia, ze kterého není úniku? České právní normy myslí i na oběti domácího násilí a umožňují několik základních prostředků, jak se tomuto jednání bránit.

Jedním z těchto prostředků je institut vykázání ze společné domácnosti (dále jen vykázání). Ten byl do českého práva poprvé zaveden ke dni 1. 1. 2009 zákonem 273/2009 Sb., o Policii České Republiky, který k uvedenému datu nahradil starý zákon o Policii České Republiky. To neznamena, že policie neměla oprávnění vykázat osobu ze společného obydlí i před rokem 2009. Vykázání upravoval už starý zákon o policii pod názvem *"Oprávnění rozhodnout o vykázání ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj"*⁴¹. Oproti novému zákonu bylo několik rozdílů, kdy nejzásadnější je ten, že podle starého zákona mělo vykázání podobu správního rozhodnutí, tedy se všemi náležitostmi, které ukládá Správní řád. Podle nové právní úpravy se již jedná o policejní úkon. Jelikož se ale jedná o starý zákon, neplatný již přes 9 let, je bezpředmětné se jím více zabývat.

Je na místě uvést, že vykázání není trest, ale pouze opatření jak zabránit dalšímu násilí a ochránit ohrožené osoby. Ministerstvo vnitra České Republiky definuje vykázání jako *"preventivní opatření směřující k ochraně ohrožených osob. Je ukládáno bez ohledu na případnou trestněprávní kvalifikaci jednání násilné osoby."*⁴²

3.1 Vykázání dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České Republiky⁴³

Vykázání je v tomto zákoně upraveno v hlavě VII počínaje §44 a konče §47. Zákonem jsou stanoveny podmínky pro vykázání, postup při vykázání, práva a povinnosti vykázané a ohrožené osoby a povinnosti vykazujícího policisty

⁴¹ ČESKO. Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České Republiky [online]. Zákony pro lidi 2010-2018 [cit. 2017-12-12] dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-283>

⁴² Ministerstvo vnitra *Domácí násilí - institut vykázání a další informace* [online]. 2017 [cit. 2017-11-10] dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>

⁴³ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha, 2014, s. 178 - 190.

3.1.1 Podmínky vykázání, doba vykázání a postup při jeho realizaci

Hned v úvodu §44 v prvním odstavci je uvedena podmínka vykázání, která hovoří o tom, že *lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou (dále jen „společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti.*⁴⁴ Zákon sice stanoví, že lze osobu vykázat s ohledem na předcházející útoky, čímž je naplněn znak opakovanosti, je ale možné vykázat osobu i v případě, že se dopustila útoku poprvé. Ovšem za podmínky, že se jedná o útok nebezpečný, směřující proti životu, zdraví nebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti. Stěží by tato podmínka byla naplněna například po jedné facce při domácí hádce. Byť z morálního hlediska je toto jednání nepřijatelné a bylo by posuzováno jako přestupek proti občanskému soužití. K tomuto jednání by ale bylo přihlíženo při opakovaných incidentech.

Společné obydlí je chápáno jako byt nebo dům, který násilná a ohrožená osoba spolu reálně dlouhodobě obývají. Možnost vykázat osobu i v její nepřítomnosti se vztahuje na případy, kdy násilná osoba není na místě z nějakého důvodu přítomna. Utekla z místa před příjezdem policie nebo ohrožená osoba ohlásila domácí násilí v její nepřítomnosti.

Pokud bylo rozhodnuto o vykázání, tak policista své rozhodnutí sdělí ústně jak ohrožené tak násilné osobě a předá jim potvrzení o vykázání, které vyhotoví. Potvrzení předává oproti podpisu. V potvrzení o vykázání jsou uvedeny totožnosti násilných a ohrožených osob, práva a povinnosti násilné osoby a vymezení prostoru, na které se vykázání vztahuje. V poslední řadě je v potvrzení uvedena adresa útvaru policie, kde si násilná osoba může převzít kopii úředního záznamu o vykázání. Pokud si násilná nebo ohrožená osoba odmítne převzít potvrzení o vykázání nebo jej odmítnou podepsat, uvede policista tuto skutečnost do úředního záznamu. Nepřevzetí nebo nepodepsání potvrzení o vykázání nemá žádný odkladný účinek a nemá vliv na rozhodnutí o vykázání násilné osoby. V případě, že není násilná osoba při vykázání přítomna, poučí jí policista o jejích právech a povinnostech při prvním kontaktu. Pokud je to možné,

⁴⁴ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha, 2014, s. 176.

předá jí zároveň potvrzení o vykázání. Pokud to není z nějakého důvodu možné, poučí policista tuto osobu o možnosti převzít si potvrzení o vykázání společně s kopií úředního záznamu o vykázání na útvaru policie, který vykázání realizoval.

Doba vykázání z obydlí je zákonem stanovaná na 10 kalendářních dnů, včetně víkendů a státních svátků. Dobu nelze jakkoliv zkrátit a to ani se souhlasem ohrožené osoby. Zákonem jsou dány pouze dvě možnosti, jak tuto dobu zkrátit nebo prodloužit. První je, že vykázání je možno ukončit v případě, že námitka, kterou podá násilná osoba proti vykázání, je shledána jako odůvodněná. A případem, kdy se institut vykázání může prodloužit, je podání návrhu na předběžné opatření dle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. V zákoně o policii je stanoveno, že se podáním tohoto návrhu doba vykázání prodlužuje do doby nabytí právní moci rozhodnutí příslušného soudu. Dle zákona o zvláštních řízeních soudních musí příslušný soud rozhodnout do 48 hodin. Pokud tedy ohrožená osoba podala návrh na předběžné opatření v desátý den vykázání, prodlužuje se vykázání do doby, než soud vydá pravomocné rozhodnutí. Počátek doby vykázání začíná běžet v den následujícím po dni, kdy bylo rozhodnuto o vykázání. Stanovení počátku lhůty vychází z §40 zákona č. 500/2004 Sb., Správní řád a z §605 zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.

§44 zákona o policii stanoví právo násilné osoby možnost podat námitku, pokud s vykázáním nesouhlasí. O tomto právu musí být náležitě poučena. Pokud je námitka podána ihned na místě tak policista námitku uvede do potvrzení o vykázání a bez zbytečného odkladu jí předá příslušnému krajskému ředitelství policie. Pokud násilná osoba nepodá námitku na místě, má možnost jí podat do tří dnů písemně příslušnému krajskému ředitelství. Třídenní lhůta začíná běžet v den následujícím po dni, kdy došlo k převzetí potvrzení o vykázání. Pokud k převzetí potvrzení nedošlo, tak lhůta neběží. Námitka v písemné podobě musí být nejpozději v poslední den lhůty podána na příslušné krajské ředitelství policie nebo předána k poštovní přepravě. Pokud příslušné krajské ředitelství shledá, že nebyly splněny podmínky pro vykázání, tak se vykázání ukončí a bez zbytečného odkladu se o ukončení vyrozumí jak násilná tak ohrožená osoba.

3.1.2 Práva a povinnosti vykázané osoby

Při realizaci vykázání je policista povinen poučit vykázanou osobu o jejích právech a povinnostech. Mezi povinnosti patří: *"opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání, zdržet se vstupu do takového prostoru, zdržet se styku*

nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou a vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží."⁴⁵ Policista poučí vykázanou osobu o následcích neuposlechnutí výzvy k vydání klíčů⁴⁶.

K základním právům vykázané osoby patří: "vzít si ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady před splněním povinnosti opustit vymezený prostor, vzít si v průběhu vykázaní ze společného obydlí osobní věci a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání. Dále ověřovat provedení vykázaní zejména na čísle tísňového volání 158 a vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázaní u příslušného útvaru policie."⁴⁷ Právo vzít si ze společného obydlí osobní věci v průběhu vykázaní lze uplatnit jen jednou a pouze v přítomnosti policisty. Ten předem informuje ohroženou osobu o výkonu tohoto práva.

Právem vykázané osoby je poskytnutí informací od policisty o možnostech dalšího ubytování. V souvislosti s tím je poskytnuta vykázané osobě nezbytná součinnost a policista si od ní vyžádá adresu pro účely doručování.

3.1.3 Poučení ohrožené osoby

Tak jako policista poučí vykázanou osobu, tak stejně poučí i osobu ohroženou. Tu poučí o právu podání návrhu na předběžné opatření k příslušnému soudu. O možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí. Ohrožená osoba musí být poučena o následcích, pokud uvede nepravdivé údaje, ke kterým policista přihlíží při vykázaní. Z toho vyplývá, že ze zákona má ohrožená osoba povinnost uvádět pravdivé údaje a informace, které jsou důležité pro rozhodování o vykázaní. V opačném případě se vystavuje riziku postihu buď za přešůpek proti občanskému soužití,⁴⁸ nebo za trestný čin⁴⁹.

3.1.4 Povinnosti vykazujícího policisty

Aby nedocházelo k chybám při provádění vykázaní, stanovil zákon povinnosti i pro vykazujícího policistu. Ten je dle zákona povinen určit územní rozsah prostoru, na

⁴⁵ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha, 2014, s. 183.

⁴⁶ Neuposlechnutím se vykázaná osoba dopustí přešůpku neuposlechnutí výzvy úřední osoby dle §5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přešůpech

⁴⁷ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha, 2014, s. 183.

⁴⁸ Nepravdivé obvinění z přešůpku dle §7 odst. 1 písm. c) bod 2 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přešůpech

⁴⁹ Trestné činy poškozování cizích práv podle § 181, pomluvy podle § 184 a krivého obvinění podle § 345 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

který se vykázání vztahuje, a to do té míry, aby byla zajištěna ochrana ohrožené osoby. To se týká určení rozsahu vykázání a stanovení rozsahu bezprostředního okolí, na které se bude vykázání vztahovat. V případě, že je vykázáním ohrožen provoz objektu nebo znemožněn výkon povolání, vyrozumí policista bezodkladně provozovatele objektu nebo zaměstnavatele vykázané osoby a to z důvodu přijetí potřebných opatření.

Povinností policisty je při vykázání zajistit přítomnost nezúčastněné osoby. Tato povinnost zaniká, pokud by hrozilo nebezpečí z prodlení. V praxi se jedná o případy, kdy by zajištění nezúčastněné osoby trvalo nepřiměřeně dlouhou dobu.

Policista je povinen do 24 hodin od chvíle, kdy vstoupil do společného obydlí, zaslat kopii úředního záznamu o vykázání příslušnému intervenčnímu centru a soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření. V případech, kdy se ve společné domácnosti nachází nezletilá osoba, je policista povinen zaslat kopii úředního záznamu o vykázání příslušnému orgánu sociálně právní ochrany dětí.

Zákonnou povinností policisty je do 3 dnů od vykázání provést kontrolu dodržování vykázání ze strany vykázané osoby. Kontrola se provádí ve společné domácnosti a bezprostředním okolí stanoveném v potvrzení o vykázání.

O veškerých provedených úkonech, spojených s vykázáním je policista povinen sepsat úřední záznam.

4 Komparace vykázaní ze společného obydlí se slovenskou právní úpravou⁵⁰

Problematika domácího násilí se samozřejmě netýká jen České Republiky. I naši východní sousedé, a nejen oni, se s tímto fenoménem potýkají.

Institut vykázaní upravuje na Slovensku rovněž zákon o policii, konkrétně zákon č. 171/1993 Z.z, o policajnom zbore a to v §27a – oprávnění vykázat ze společného obydlí.

V prvním odstavci zákon hovoří, že policista je oprávněn vykázat z bytu, domu nebo jiného prostoru společně obývaného s ohroženou osobou a to i z jeho bezprostředního okolí (dále jen společné obydlí) osobu, u které je možné na základě zjištěných skutečností očekávat útok na život, zdraví, svobodu nebo zvlášť závažný útok na lidskou důstojnost ohrožené osoby, zejména vzhledem na předcházející útoky. Součástí vykázaní ze společného obydlí je i zákaz vstupu do společného obydlí po dobu 10 dnů od vykázaní. Policista je oprávněn vykázat násilnou osobu ze společného obydlí i v její nepřítomnosti.

V prvním odstavci se právní úpravy neliší. Obě opravňují policistu vykázat osobu ze společného obydlí i z bezprostředního okolí, pokud lze předpokládat útok proti životu, zdraví, svobodě a lidské důstojnosti, s ohledem na předcházející útoky. A násilnou osobu lze vykázat i v její nepřítomnosti. Doba vykázaní je v obou případech stanovena na 10 dnů. Tato lhůta je nicméně pro Slovensko novinkou, jelikož ještě do roku 2016 byl policista oprávněn vykázat osobu ze společného obydlí pouze na 48 hodin. Těžko si představit, jaký měla takto krátká lhůta účinek. Co však slovenský zákon nezmiňuje je to, zda lze nebo nelze dobu vykázaní zkrátit. Na druhou stranu, zákon však ani nestanoví, že je policista oprávněn dobu vykázaní zkrátit a ani není právem ohrožené osoby dát souhlas ke zkrácení lhůty. Lze tak předpokládat, že lhůta 10 dnů je pevně stanovena. Oba zákony však shodně udávají, že pokud byl podán návrh na předběžné opatření, tak se doba vykázaní prodlužuje do pravomocného rozhodnutí příslušného soudu. I v případě Slovenska rozhodne příslušný soud do 48 hodin.

Český i slovenský policista stanoví rozsah vykázaní v takovém rozsahu, aby bylo dosaženo účinné preventivní ochrany ohrožené osoby. Slovenský zákon přesně určuje vzdálenost, na kterou se nesmí vykázaná osoba přiblížit k ohrožené a to na

⁵⁰ Komparace byla provedena na základě studia zákona o Policii ČR: VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha, 2014, s. 178 - 190 a studiem zákona o policajnom zbore: TITLOVÁ, M., MEDELSKÝ, J. *Zákon o Policajnom zbore Komentár*. Bratislava, 2017, s. 163 - 172.

vzdálenost menší jak 10 metrů. Český zákon dává policistovi volné pole působnosti v určení rozsahu vykázaní za podmínky, aby bylo dosaženo ochrany ohrožené osoby. Český zákon tak nezakazuje stanovit rozsah vykázaní třeba na pět metrů od ohrožené osoby a od obydlí. I když v praxi je to těžko představitelné.

Bod, který mají obě právní úpravy společné, je oznámení o vykázaní dotčeným osobám. Vykázaní ze společného obydlí se oznámí ústně ohrožené i vykázané osobě a policista jim předá potvrzení o vykázaní, ve kterém je uvedeno jméno ohrožené i vykázané osoby a rozsah vykázaní. Slovenský zákon navíc hovoří, že současně s vydáním potvrzení o vykázaní předá vykázaná osoba policistovi adresu a telefonní číslo, na kterém bude k zastížení po dobu vykázaní. Samozřejmě i český policista je oprávněn vyžádat si od vykázané osoby adresu pro účely doručování v průběhu vykázaní.

Pokud si některá z osob odmítne převzít potvrzení o vykázaní nebo jej podepsat, tak dle obou zákonů uvede policista tuto skutečnost do úředního záznamu. A i v případě slovenské právní úpravy nemá nepřevzetí nebo nepodepsání potvrzení o vykázaní vliv na průběh vykázaní. Vykázaní je účinné od momentu, kdy policista oznámí vykázaní ústně. Oba zákony o policii mají shodně upraveny případy, kdy je v důsledku vykázaní ohrožen provoz objektu nebo znemožněn výkon povolání vykázané osoby. V obou případech vyrozumí policista bez odkladu provozovatele objektu nebo zaměstnavatele vykázané osoby. Co se týče klíčů od společného obydlí, tak i zde jsou obě právní úpravy totožné. Policista vyzve vykázanou osobu k vydání klíčů a poučí jí následcích neuposlechnutí výzvy. Následek je v obou zemích stejný a to dopuštění se přestupku neuposlechnutí výzvy úřední osoby. A český i slovenský policista je povinen poskytnout vykázané osobě přiměřenou součinnost v otázce dalšího ubytování. V otázce zajištění nezúčastněné osoby při vykázaní z obydlí jsou oba zákony stejné. Tedy, že policista je povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby. Tuto povinnost nemá, pokud by hrozilo ohrožení života nebo zdraví této osoby anebo by hrozilo nebezpečí z prodlení.

Kde se však český a slovenský zákon o policii v případě vykázaní liší, je právo vykázané osoby vzít si z obydlí osobní věci. Vykázaná osoba jak v Česku, tak na Slovensku má právo vzít si z obydlí nezbytné věci před tím, než obydlí opustí. V České Republice má vykázaná osoba právo vzít si v průběhu vykázaní ostatní nezbytné věci. Toto právo má možnost uplatnit pouze jednou, ale kdykoliv během vykázaní. Na Slovensku je právo vzít si další osobní věci limitováno 24 hodinami. To znamená, že

vykázaná osoba má možnost si vzít z obydlí jiné osobní věci, avšak pouze v lhůtě 24 hodin od oznámení vykázaní.

Značný rozdíl je v obraně proti vykázaní. Zatímco český zákon o policii umožňuje vykázané osobě podat proti vykázaní námitky, slovenský zákon námitky nezná. V zákoně č. 171/1993 Z.z, o policajnom zbore je pouze uvedeno, že pokud v průběhu vykázaní policista zjistí, že nebyly splněné podmínky pro vykázaní ze společného obydlí, policejní sbor vykázaní ukončí. O ukončení vykázaní ze společného obydlí se vyrozumí jak ohrožená tak vykázaná osoba. Nicméně dle slovenských právních norem, konkrétně dle zákona č. 9/2010 Z. z., o sťažnostiach, může vykázaná osoba podat stížnost na postup policie. Na druhou stranu, dle §13 odst. 1 zákona č. 9/2010 Z. z., o sťažnostiach, je lhůta na vyřízení stížnosti 60 pracovních dnů, z čehož lze usoudit, že lhůta pro vykázaní uplyne dříve, než se stihne stížnost vyřídit. Dle uvedené komparace musí tedy vykázaná osoba na Slovensku spoléhat v první řadě na řádnou kontrolu uvnitř policejního sboru.

Rozdíl je i v podání návrhu na předběžné opatření. Dle českého zákona o policii policista ohroženou osobu pouze poučí o možnosti podat takový návrh. Slovenský policista vedle poučení o možnosti podat návrh na předběžné opatření je povinen poskytnout pomoc ohrožené osobě při podání a doručení návrhu na předběžné opatření. Český i slovenský policista jsou povinni poskytnout ohrožené osobě informace o organizacích poskytujících pomoc ohroženým osobám.

Posledním bodem, který je upraven rozdílně, je kontrola vykázaní. V České republice je povinen policista provést kontrolu do 3 dnů od provedení vykázaní z obydlí. Na Slovensku provádí policisté kontrolu taktéž. Nejsou však povinni ji provést do 3 dnů, ale dle výkladu zákona provádějí kontrolu libovolně během vykázaní.

Obě právní úpravy jsou z velké části shodné. Největší rozdíl je v možnosti vykázané osoby bránit se vykázaní. Drobné rozdíly jsou v určení rozsahu vykázaní a právo vykázané osoby vzít si, v průběhu vykázaní, z obydlí další osobní věci a v kontrole dodržování povinností vyplývajících z vykázaní.

5 Aplikace vykázání v praxi a postup na místě domácího násilí

K odhalení domácího násilí a ke správnému provedení vykázání je potřeba znát související právní předpisy a pojem domácí násilí, co vše představuje a jak v praxi vypadá. Neméně důležitá je i dosažená praxe a zkušenosti zasahujícího policisty, které mají vliv na správné posouzení případu a provedení vykázání. Vedle zákona o policii slouží jako pomůcka Metodická příručka č. 1/2010 Ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního Prezidia.

Tato kapitola spojuje jak poznatky a zkušenosti z dosažené praxe, tak podklady ze zákona o policii s komentářem⁵¹ a z metodické příručky č. 1/2010.

Oznámení incidentu se znaky domácího násilí

Na začátku všeho je přijetí oznámení incidentu, který má znaky domácího násilí. Oznámení je ve většině případů telefonické prostřednictvím linky 158 nebo 112. V praxi ale může dojít i k oznámení na linku 155, kdy ohrožená osoba oznámí, že byla napadena násilnou osobou a došlo ke zranění. Operátor linky 155 tuto informaci bez odkladu předá policii. Jiným způsobem oznámení je písemné oznámení a to poštou nebo elektronickou komunikací v podobě emailu. V praxi tento způsob oznámení není moc častý, jelikož napsání dopisu nebo emailu vyžaduje čas a ohrožená osoba bývá často kontrolována ze strany násilné osoby. Násilník by samozřejmě bránil v napsání oznámení. Posledním způsobem je ústní oznámení, které oznámí ohrožená osoba přímo na útvaru policie, nebo když potká někde policistu. K tomu dochází v případech, kdy ohrožená osoba využije situace, kdy násilná osoba není doma. Nebo v případě, že ohrožená osoba již dále nebude snášet bezprostřední útoky a ze společného obydlí uteče. Nespornou výhodou ústního oznámení je, že policista, který oznámení přijal, má prostor zjistit veškeré informace k případu, ohrožená osoba je na útvaru policie mimo dosah násilné osoby, nemá tak strach a nemůže docházet k eskalaci. Výhodou telefonického oznámení je zase rychlost oznámení s následným rychlým zásahem policie.

Oznamovateli jsou vedle ohrožených osob také sousedé nebo příbuzní obětí. Oznámení od sousedů má nejčastěji podobu telefonického oznámení, kdy oznamují, že slyší ze sousedního bytu nebo domu křik a rány nebo volání o pomoc. Příbuzní

⁵¹ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha, 2014, s. 178 - 190

ohrožené osoby zase oznamují skutečnosti, že se jim buď příbuzný sám svěřil, že je obětí domácího násilí, ale má strach cokoliv oznámit, nebo že sami vyzorovali, že se ohrožené osobě něco děje.

Zjišťování prvotních informací

Telefonické oznámení přes tísňovou linku 158 nebo 112 přijímá zkušený operátor, který je vyškolen a ví, na které informace se v daném případě dotázat. V případě incidentu domácího násilí se nejprve dotáže na jméno ohrožené osoby popřípadě i na jméno osoby násilné. Zjistí přesnou adresu, kde k napadení došlo a kde se ohrožená osoba nachází. Pokud jde o společné obydlí v panelovém domě, tak zjistí patro a popřípadě, jak se policisté do domu dostanou. Zjistí, zda nedošlo na místě ke zranění a pokud ano, zeptá se, jestli ohrožená osoba nežádá rychlou záchrannou službu. Pokud ano, operátor tísňové linky věc oznámí záchranné službě na linku 155. Další informací, kterou pracovník tísňové linky zjišťuje, zda se ve společné domácnosti nachází děti a zda není násilná osoba ozbrojena. V případě přijetí oznámení na linku 112 operátor automaticky předává oznámení policii na linku 158 a v případě, že došlo ke zranění, také rychlé záchranné službě. Policista na lince 158 posléze věc předá na základní útvar policie, který na místo vyšle hlídku. Hlídku na místo může vyslat též policista z operačního střediska, a to v případě, pokud by na místě docházelo k neustálému napadení a zákrok policie by nesnesl odkladu.

Nejvíce informací lze zjistit, pokud ohrožená osoba věc oznámí na útvaru policie. Policista vykonávající dozorčí službu ztotožní ohroženou osobu a přijme od ní veškeré informace, které jsou relevantní v případě domácího násilí. Má čas a prostor zjistit všechny znaky a formy domácího násilí. Má možnost zadávat dotazy do informačních systémů policie, kde zjistí případné předchozí oznámení a má možnost zjistit co nejvíce informací o násilné osobě. Jedná se především o informace, jestli byla někdy násilná osoba v minulosti potrestána za protiprávní činnost nebo zda nebyla prověřována pro podezření ze spáchání trestné činnosti. Podstatnou informací je, zda není násilná osoba držitelem zbrojního průkazu a střelné zbraně a jaké má sklony k násilí. V podstatě policista může získat stejné informace od ohrožené osoby, jako policista, který by byl vyslán na místo v případě telefonického oznámení.

Příprava hlídky na prověření incidentu

Ať už hlídku policie na místo vyšle policista z operačního střediska nebo útvaru policie, je vždy dobré mít na paměti několik rad. Policisté by si měli před příjezdem na

místo domluvit rozdělení rolí v tom smyslu, že jeden policista bude komunikovat s ohroženou osobou a druhý s násilnou. Policisté by si měli domluvit systém, jakým budou postupovat. Od ztotožnění všech osob až po případné vykázání. I když je každý případ specifický a nedá se vždy postupovat podle příruček, tak je vždy na místě, aby policisté přijeli na místo připraveni. Budou vypadat sebejistě a celý zásah bude vypadat profesionálně. Během cesty na místo si může každý policista v hlavě přehrát několik scénářů, jak může na místě postupovat, jak se věc může vyvinout a jak by na změnu situace zareagoval. To může konzultovat s druhým kolegou.

Vstup do společného obydlí

Ke vstupu do obydlí si policisté vyžádají souhlas jednoho z uživatelů. V praxi souhlas většinou udělí ohrožená osoba, která policisty zavolala, a se vstupem tak není problém, neboť ke vstupu do obydlí postačí souhlas jen jednoho nájemníka. V praxi dochází i k případům, že policisty pustí od obydlí i násilná osoba s tím, že se nic neděje a vůbec nechápe, proč policisté přijeli. Může ale dojít i k situaci, kdy násilná osoba bude bránit ohrožené osobě, aby policisty do obydlí pustila, nebo bude bránit přímo policistům ve vstupu. Policisté tak můžou zvážit postup podle §40 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, který upravuje vstup do obydlí bez souhlasu uživatele obydlí. K tomu ovšem potřebují znát veškeré dostupné informace. Ozývá-li se z obydlí křik nebo volání o pomoc a dveře policistům nikdo neotevřel, tak o využití oprávnění ke vstupu do obydlí není pochyb. Pokud policisté nemůžou tyto informace získat, spojí se s operačním střediskem nebo dozorcí službou. Ti se pokusí navázat telefonický kontakt s ohroženou osobou, aby zjistili podstatné informace. Může se stát, že se s ohroženou osobou nepodaří telefonicky zkontaktovat a z obydlí se nikdo neozývá. Zde je na zvážení využití oprávnění ke vstupu do obydlí, zejména v případech, kdy policisté byli na místo vysláni na základě oznámení od ohrožené osoby. Před vstupem mohou policisté provést šetření, zda ohrožená osoba někam neodešla.

Postup na místě incidentu se znaky domácího násilí

Po vstupu do obydlí začínají policisté ihned provádět veškeré nezbytné úkony, zjišťují situaci na místě a získávají prvotní informace. Pokud to situace umožňuje, tak budou policisté postupovat tak, jak se domluvili před příjezdem. Pokud bude docházet k fyzickému napadání, tak policisté jsou povinni a oprávnění využít veškerých svých oprávnění k zamezení napadání. Pokud došlo, během tohoto napadení nebo toho předchozího, ke zranění některé osoby, poskytnou policisté první pomoc a zajistí

lékařské ošetření. Na místě může dojít k lehčím nebo i k závažnějším zraněním. Pokud by nastala situace, že zranění ohrožené osoby bude vyžadovat převoz do nemocnice, měli by oba policisté zůstat na místě incidentu k vyslechnutí násilné osoby a zadokumentování místa činu. I z taktického hlediska je nepřípustné, aby jeden policista jel se zraněnou osobou do nemocnice a druhý zůstal sám s násilnou osobou. Pokud by byla hlídka trojčlenná, tak jeden policista může odjet se zraněnou osobou do nemocnice a na místě by zůstali stále dva policisté. Dvojčlenná hlídka si může podle situace zažádat přes operační středisko o druhou hlídku policie. Doprovod ohrožené osoby k lékařskému vyšetření je vhodný ke zjištění zdravotního stavu a k rozsahu způsobených zranění. V praxi docházelo i k případům, byť se netýkaly domácího násilí, že zraněná osoba po ošetření odešla neznámo kam. Stejný postup bude i v případě, že k ošetření do nemocnice pojedou z nějakého důvodu násilná osoba. V tomto případě je ještě důležitější, aby byla převezena v doprovodu policie a to z toho důvodu, aby ohrožená osoba po ošetření neutekla s úmyslem mařit prošetření věci a vyhýbat se případnému trestu.

Pokud na místě ke zranění nedošlo nebo si zranění nevyžádalo převoz do nemocnice, tak policisté zůstávají na místě a zajistí veškeré zbraně, které byly použity k útoku nebo představují bezprostřední hrozbu. Policisté by neměli začít získávat informace dřív, než budou mít situaci na místě pevně pod kontrolou. Nelze dopustit situaci, kdy budou policisté vyslýchat ohroženou osobu a opodál bude stát násilná osoba s nožem v ruce. Poté, co budou mít policisté přehled o situaci na místě, začínají zjišťovat veškeré důležité informace. Zjistí přítomnost všech osob na místě a jejich totožnost, obzvláště jestli se na místě nacházejí děti. Při získávání důležitých informací oddělí policisté násilnou osobu od té ohrožené. Oddělí se tak, aby obě osoby byly z dosahu viditelnosti a slyšitelnosti. Nejčastěji se osoby rozdělí do různých pokojů v obydlí. Rozdělením nedochází k eskalaci situace, ohrožená osoba nebude ovlivňována násilnou osobou a nebude mít strach poskytnout informace. Násilná osoba zase nebude mít možnost zasahovat do výpovědi ohrožené osoby a tím jí ovlivňovat. Rozdělením osob by tak policisté měli získat od ohrožené osoby objektivní informace. Policisté se rozdělí tak, aby na sebe neustále viděli a měli přehled o tom druhém a mohli tak společně zareagovat na nastalou hrozbu. Samozřejmě ne vždy je to možné. Vždy by ale policisté měli být navzájem na dosah. Role si hlídka rozdělí tak, že s násilnou osobou by měl jednat zkušenější a fyzicky zdatnější policista, jelikož násilná osoba bude pravděpodobně lhát a uvádět nepravdivé informace. A pokud by násilná osoba chtěla napadnout policistu nebo znovu ohroženou osobu, fyzicky zdatný policista jí v tom

zabrání snáze, než fyzicky slabší policista. U násilné osoby se policista zaměří na její chování a jednání. Násilná osoba může vystupovat buď jako vzorná slušná osoba nebo může mít projevy agrese. Policista prověří, zda násilná osoba je nebo není pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky a jaké má vztahy k těmto látkám. Zváží také omezení osobní svobody násilné osoby. Při získávání informací od ohrožené osoby je vhodné, aby s touto osobou jednali osoby stejného pohlaví. Samozřejmě to situace vždy neumožňuje. Policista jedná s ohroženou osobou klidně, projevuje empatii, nepovyšuje se nad ní, její situaci nezlehčuje ani nezesměšňuje. Naopak se ohroženou osobu snaží uklidnit s tím, že situace se bude zlepšovat a že policie jí přijela pomoci. Pokud se na místě nacházejí děti, tak s těmi by měl jednat policista, který má zkušenosti s dětmi. Nejčastěji to bude ten, který má sám děti anebo s dětmi jakkoliv pracuje. To může být policista, který zajišťuje různé besídky ve školách nebo může jezdit na různé tábory jako vedoucí. S dětmi se jedná pouze v nezbytné míře, aby dítě nebylo zbytečně stresováno.

Jako pomůcku při kladení otázek a získávání informací osob mohou policisté využít *otázky SARA DN* (příloha č. 1). Metoda SARA DN je tvořena patnácti otázkami, které jsou rozdělené do tří částí, kdy každá část je zaměřená na jinou část domácího násilí. Prvních pět otázek je zaměřeno na násilí ve vztahu k násilné osobě. Jsou zde například otázky zaměřující se na násilí násilné osoby. Dalších pět otázek je zaměřených na obecné sklony násilné osoby k násilí. Patří sem otázky k obecné kriminalitě nebo k závislostem k alkoholu nebo drogám. Posledních pět otázek se týká ohrožené osoby a jejího chování vůči násilné osobě. Jestli má z násilné osoby extrémní strach nebo jestli má problém se zajištěním vlastního bezpečí. Otázky by si měl pokládat policista sám a podle zjištěných skutečností si na ně odpovídá. Název SARA je zkratkou pro Spousal Assault Risk Assessment. Jedná se o metodu vyvinutou v Kanadě a mezi autory patří pánové Randall Kropp, Stephen Hart a Henrik Belfrage⁵². Metodu SARA pro potřeby Policie ČR a intervenčních center převzal Bílý kruh bezpečí v rámci projektu Hráz⁵³.

Výpovědi od ohrožené a násilné osoby mohou policisté porovnat mezi sebou a mohou si sdělit poznatky, které získali pozorováním dotyčných osob, jako je jejich jednání nebo mluva. Policisté taky musí počítat s tím, že skutečná oběť domácího násilí může pachatele omlouvat a situaci naopak výrazně zlehčovat oproti skutečnosti. Mohou

⁵² ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha, 2011, s. 58.

⁵³ Bílý kruh bezpečí *Odhad rizika hrozby Adaptace metody SARA pro ČR* [online]. 2007. [cit. 2017-11-10] dostupné z WWW: <http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/odhad-rizika-hrozby/>

se zaměřit na stav a vybavení bytu, pokud došlo k poškození majetku. Nemałym zdrojem, kde se policisté mohou dozvědět důležité informace, jsou informační zdroje policie. Cestou dozorčí služby se tak policisté mohou dozvědět, jestli se jedná o první incident nebo opakovaný, zda v minulosti došlo k vykázání nebo jestli se násilná osoba v minulosti dopouštěla nebo stále dopouští trestné činnosti. Svědectví mohou policisté získat od sousedů. Těch se dotazují na hluk, hádky nebo křik, který mohou slyšet, nebo jestli si nevšimli podezřelého chování ať už u ohrožené nebo násilné osoby. Výpovědi sousedů mohou mít rozhodující vliv na rozhodnutí osobu vykázat.

Součástí prověřování incidentu je řádná dokumentace ze strany policie. A to nejen formou úředních záznamů, ale i formou fotodokumentace, zvukových nahrávek anebo video nahrávek. Následný postup policistů závisí na tom, jestli jsou splněny podmínky pro vykázání či nikoliv.

Postup při nesplnění podmínek pro vykázání

V případě, že policisté šetřením zjistili, že nejsou splněny všechny podmínky pro vykázání a ani situace na místě nenasvědčuje tomu, že by došlo k dalšímu útoku, zvolí policisté následující postup. Vyhotoví co nejpřesnější úřední záznam, kde uvedou všechny skutečnosti, které se dozvěděli, a důvody, proč nebyly splněny podmínky pro vykázání. Vyhotoví úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí (příloha č. 2), ve kterém uvedou totožnost násilné osoby a všech ohrožených osob, k jakým útokům na místě došlo a opět důvody, proč nebylo provedeno vykázání. Záznam o incidentu se znaky domácího násilí obsahuje i jména policistů, kteří byly na místo vysláni, datum a čas přijetí oznámení a místo incidentu. Nakonec vyplní formulář Otázky SARA DN (příloha č. 3), kde zodpoví všechny otázky, které metoda SARA DN obsahuje. Odpovědi jsou přednastaveny v systému policie na ANO/NE/NEZJIŠTĚNO. Pokud policista odpoví na nějakou otázku ANO, musí odpověď rozvinout. U všech otázek by neměla být odpověď NEZJIŠTĚNO, jelikož pak není možné jednoznačně posoudit, zda jsou nebo nejsou splněny podmínky pro vykázání. Policisté poučí násilnou osobu o tom, že pokud budou útoky pokračovat, bude vykázána ze společného obydlí. Ohrožená osoba by měla být poučena o možnosti obrátit se na intervenční centra nebo na neziskové organizace. Obě poučení by měl policista uvést v úředním záznamu. I případy, při kterých nedošlo k vykázání, slouží jako podklad pro rozhodování o vykázání při následných incidentech.

Postup při vykázání

Nastala situace, kdy byl případ vyhodnocen policistou jako domácí násilí. Policista tak bude postupovat dle zákona o policii a interních aktů policie. Pokud policista provádí vykázání, má povinnost ze zákona zajistit přítomnost nezúčastněné osoby. Nejčastěji se jedná o některého ze sousedů. Jelikož je vykázání zásahem do práv člověka, je nezúčastněná osoba vyžadována jako svědek pro nezávislý dohled nad postupem policie. Tato povinnost neplatí, pokud hrozí nebezpečí z prodlení nebo pokud by zajištění nezúčastněné osoby trvalo nepřiměřeně dlouho, zejména v pozdních nočních hodinách, anebo pokud by nezúčastněné osobě hrozilo na místě nebezpečí. Nezúčastněnou osobou nesmí být jiný policista. V současné době stále více ubývá případů, kdy je vykázání prováděno tzv. přímo na místě, pomocí předtištěných formulářů. Součástí vykázání bývá často i omezení osobní svobody násilné osoby, která je eskortována na útvar policie, a úkony vykázání jsou prováděny tam. Na útvaru policie se již účast nezúčastněné osoby nezajišťuje. Dle zákona oznámí policista vykázání ústně jak násilné osobě tak ohrožené. Policista poučí násilnou osobu o důvodech vykázání, době a rozsahu vykázání a o jejich právech a povinnostech. Ve stejném duchu poučí i ohroženou osobu, konkrétně o jejích právech ale i povinnostech. Po ústním oznámení vyhotoví policista potvrzení o vykázání (příloha č. 4). Potvrzení může policista vyhotovit na místě pomocí předtištěných formulářů nebo, jak bylo uvedeno výše, na útvaru policie v elektronických systémech policie. V potvrzení o vykázání je uvedena adresa útvaru policie, který vykázání provádí, datum a číslo jednacích, pod kterým je věc evidována. Součástí potvrzení je totožnost násilné osoby a všech ohrožených osob. Pokud ve společné domácnosti žije více osob, uvádí se všechny jako ohrožené bez ohledu na to, jestli se stali obětí útoku či nikoliv. Nejčastěji se jedná o potomky nebo rodiče ohrožené či násilné osoby. V potvrzení o vykázání je uveden rozsah vykázání. Zákon rozsah nijak konkrétně nevymezuje. Policista má pouze za povinnost určit rozsah vykázání tak, aby bylo účinně zabráněno dalším útokům a to za použití zásady přiměřenosti. V praxi se rozsah vykázání stanovuje na společné obydlí, popřípadě pozemek náležící k obydlí. Bezprostřední okolí se nejčastěji vymezuje v jednotkách metrů (například 100 metrů od společného obydlí) nebo vymezením ulic v okolí společného obydlí, do kterých nesmí násilná osoba vstoupit. Potvrzení o vykázání obsahuje výzvu násilné osoby k vydání klíčů od společného obydlí i poučení o následcích neuposlechnutí výzvy a to konkrétně, že se násilná osoba nevydáním klíčů dopouští přestupku neuposlechnutí výzvy úřední osoby. Klíče jsou v potvrzení přesně popsány a specifikovány. Vydání klíčů násilná osoba potvrdí svým podpisem a policista

podpisem potvrdí převzetí klíčů. Součástí je i datum a čas, kdy k vydání klíčů došlo. Při ukončení vykázaní, ať už ve lhůtě nebo na základě vyhovění námitky, je v potvrzení zaznamenáno vrácení klíčů a to s podpisem policisty, který klíče vydává a osoby, která je převzala. Po celou dobu vykázaní jsou klíče uloženy v zapečetěné obálce, která je přiložena ke spisu. V případě vydání předběžného opatření jsou klíče postoupeny příslušnému soudu, který předběžné opatření vydal. Pokud se vykázaní prodlužuje do doby rozhodnutí soudu, jsou klíče ponechány u spisu do té doby, než soud vydá pravomocné rozhodnutí. Pokud osoba odmítne klíče vydat i po předchozí marné výzvě, uvede to policista do úředního záznamu společně s důvody, proč klíče nebyly vydány. Součástí potvrzení je poznámka o tom, zda bylo nebo nebylo vykázaní provedeno za přítomnosti nezúčastněné osoby. Poslední součástí formuláře potvrzení o vykázaní je prostor pro námitky násilné osoby. V tom může násilná osoba vyjádřit svůj nesouhlas s vykázaním a důvody nesouhlasu. Tímto jsou námitky podány přímo policistovi. Námitky jsou pak předány bez zbytečného odkladu příslušnému krajskému ředitelství. Konkrétně jsou námitky předány na odbor služby pořádkové policie, kde jsou služebně zařazeni policisté pro dohled a metodiku domácího násilí. Podáním námitek na místě není dotčeno právo násilné osoby podat námitky do tří dnů od provedení vykázaní. Násilná osoba tak může podat námitky jak přímo namísto tak i písemně krajskému ředitelství. V potvrzení o vykázaní se nachází podpisová doložka policisty, který potvrzení vyhotovil, a místo pro otisk kulatého razítka. Potvrzení o vykázaní předá policista ohrožené i násilné osobě. Převzetí je potvrzeno jejich podpisem společně s datem a časem převzetí. Jeden výtisk náleží násilné osobě, druhý ohrožené a třetí je přiložen ke spisu na útvaru policie. Zákon nestanovuje povinnost si potvrzení převzít nebo jej podepsat. Pokud si násilná nebo i ohrožená osoba odmítne potvrzení převzít nebo jej podepsat, policista uvede tuto skutečnost do úředního záznamu společně s důvody nepřevzetí či nepodepsání, pokud je některá z osob uvede. To, že si násilná nebo ohrožená osoba odmítne převzít potvrzení nebo jej podepsat, nemá v žádném případě vliv na provedení vykázaní a celý průběh vykázaní tím není nijak dotčen. Jelikož je vykázaní faktický úkon policie, tak postačí ústní oznámení o vykázaní, čímž je institut zahájen. V žádném případě není provedení vykázaní vázáno na podpis některé ze zúčastněných osob.

Společně s potvrzením o vykázaní předá policista násilné i ohrožené osobě tiskopis s poučením. Násilné osobě předá policista poučení vykázané osoby (příloha č. 5). Osoba je poučena o tom, že byla vykázána, o době vykázaní, a že v případě návrhu na předběžné opatření se vykázaní prodlužuje do doby pravomocného rozhodnutí

soudu. V poučení jsou uvedeny jak práva, tak i povinnosti vykázané osoby tak jak je stanovuje zákon. V závěru je uvedeno poučení o možnosti podání námitek a to jak přímo na místě policistovi tak písemně do tří dnů. Součástí tohoto poučení je i adresa útvaru, kam je možno námítky zaslat.

Důležitou součástí je poučení o následcích porušení vykázaní. Pokud by vykázaná osoba porušila vykázaní, dopouští se přestupku proti veřejnému pořádku dle §5 odst. 1 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. K naplnění znaků tohoto přestupku postačí, aby vykázaná osoba nedodržela povinnosti vyplývající ze zákona o policii. Přestupku se vykázaná osoba dopustí tím, že povinnosti poruší jen jednou. K naplnění skutkové podstaty přestupku jsou obligatorně vyžadovány i obecné znaky přestupku a to věk a přičetnost. Za přestupek tedy není odpovědný ten, kdo v době spáchání nedovršil patnáctý rok věku, nebo ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat. To neplatí v případě, pokud se dotyčný do stavu nepřičetnosti uvedl, i z nedbalosti, užitím návykové látky⁵⁴. Při opakovaném nebo závažném jednání, které by v ohrožené osobě vzbudilo důvodnou obavu o zdraví nebo život, se vykázaná osoba dopustí trestného činu podle §337 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. I u trestného činu platí obdobné ustanovení o věku a přičetnosti jako v případě přestupkového jednání⁵⁵. K přičetnosti se dle trestního zákoníku vztahuje trestný čin opilství dle §360 zákona č. 40/2009 S., Trestní zákoník, který pamatuje na nepřičetnost způsobenou návykovými látkami.

V závěru poučení je uvedeno, že po uplynutí doby vykázaní si může vykázaná osoba na útvaru policie vyzvednout klíče od společného obydlí. Klíče budou vydány pouze za předpokladu, že nebyl vydán návrh na předběžné opatření. Formulář podepíše poučovaná osoba i policista

Výtisk s poučením obdrží i ohrožená osoba (příloha č. 6). Součástí poučení ohrožené osoby je poučení o tom, že došlo k vykázaní ze společného obydlí i z bezprostředního okolí a poučení o právech a povinnostech vykázané osoby. O právech a povinnostech vykázané osoby je ohrožená osoba poučena z toho důvodu, aby byla seznámena s tím, čeho se smí a nesmí vykázaná osoba dopustit. Hlavně, aby byla srozuměna s tím, že vykázaná osoba nesmí po dobu vykázaní vstoupovat do obydlí a do prostoru vymezeného v potvrzení o vykázaní a musí se zdržet jakéhokoliv kontaktu

⁵⁴ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, Zákon o některých přestupcích*. Praha, 2017, s. 151-156.

⁵⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. Praha, 2012, s. 369-377.

s ohroženou osobou. Ale také, že má právo v průběhu vykázaní si ze společného obydlí vzít ostatní osobní věci. Ohrožená osoba je poučena o právu podat návrh na předběžné opatření a o tom, že bude informováno intervenční centrum poskytující psychologické, sociální a právní služby. Na závěr je poučena o následcích uvedení nepravdivých skutečností⁵⁶ a o oprávnění policie provést kontrolu vykázaní. Poučení potvrdí ohrožená osoba svým podpisem jakožto i policista, který poučení provedl.

A nejdůležitějším formulářem, který policista vyhotoví, je úřední záznam o vykázaní (příloha č. 7). V záznamu je uveden datum a čas, kdy policista vykázal násilnou osobu ze společného obydlí. Následně je uvedena totožnost násilné osoby, včetně kontaktů, místo a rozsah vykázaní a doba vykázaní a totožnosti ohrožených osob a počet nezletilých dětí, které obývají společnou domácnost s násilnou osobou. Na rozdíl od potvrzení o vykázaní je zde uveden i důvod, pro který došlo k vykázaní. Policista volnou formou uvede stručně důvody vykázaní. V úředním záznamu o vykázaní se nachází pouze podpisové doložky policisty, který přední záznam zpracoval, a podpisová doložka vedoucího útvaru, který zastupuje policejní orgán. Úřední záznam se vyhotoví v pěti výtiscích, kdy jeden dostane vykázaná osoba, druhý je zaslán příslušnému intervenčnímu centru, třetí je zaslán soudu, který je příslušný rozhodovat o podání návrhu na předběžné opatření. V případě, že se v domácnosti nacházejí osoby mladší 18 let, je jeden výtisk zaslán na příslušný odbor sociálně právní ochrany dětí. Poslední výtisk je přiložen do spisu.

Stejně jako u případu, kdy nedošlo k vykázaní, tak i tady vyhotoví policista formulář Otázky SARA DN a Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí. V obou formulářích policista stručně uvede odůvodnění vykázaní. Součástí úředního záznamu o incidentu se znaky domácího násilí je i poznámka, zda byla podána námitka a zda jí bylo vyhověno.

Takto byl popsán postup při vykázaní na útvaru policie. Při vykázaní z místa domácího násilí vyhotoví policista na místě potvrzení o vykázaní na předtištěný formulář. Ten je součástí tzv. výjezdových desek, které jsou na každém útvaru policie. Součástí desek jsou potřebné tiskopisy a kontakty na intervenční centra, ubytovny, azylové domy, příslušné soudy a obecní úřady. Součástí desek je také karta s otázkami SARA DN. Po předání potvrzení o vykázaní je povinna vykázaná osoba neprodleně

⁵⁶ Uvedením nepravdivých skutečností se může ohrožená osoba dopustit trestných činů poškozování cizích práv podle § 181, pomluvy podle § 184 a krivého obvinění podle § 345 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. Nebo přestupku podle §7 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

opustit prostor vymezený v potvrzení. Úřední záznam o vykázání má vykázaná osoba možnost si vyzvednout na útvaru policie.

Závěrem vyhotoví policista úřední záznam, kde uvede všechny skutečnosti, které během prověřování incidentu zjistil, důvody vykázání a všechna přijatá opatření.

Policista je povinen předat vykázané osobě informace o možnostech dalšího ubytování. Bude se jednat o různé azylové domy či ubytovny a předá jí kontakty na příslušná intervenční centra. S tím je spojena i možnost vykázané osoby si z útvaru telefonicky zajistit ubytování. Některá intervenční centra vyhotovila pro potřeby policie předtištěné karty se seznamem ubytoven, azylových domů a intervenčních center. Policista může vyhotovit seznam těchto zařízení, který předá vykázané osobě oproti podpisu. Tak je jasně zadokumentováno, že byly kontakty vykázané osobě předány.

Před provedením vykázání je vykázaná osoba oprávněna vzít si věci osobní potřeby. Těmito věcmi se rozumí hlavně hygienické pomůcky, osobní cennosti jako jsou peníze, platební karty či osobní šperky. Doklady, které jsou vydány na jméno vykázané osoby, jako je občanský průkaz nebo rodný list. Samozřejmostí je i právo vzít si běžné oblečení včetně spodního prádla. Zákon jasně nařizuje věci, které si je vykázaná osoba oprávněna vzít, čímž je zajištěn rychlý průběh vykázání. I v průběhu vykázání má vykázaná osoba právo vzít si ze společného obydlí další osobní věci. A to včetně věci sloužících k výkonu zaměstnání nebo podnikání. Toto právo je ale přípustné pouze za dodržení několika podmínek. Vykázaná osoba musí nejprve zkontaktovat policii a sdělit důvod a účel vstoupení do prostoru, na který se vztahuje vykázání. Do tohoto prostoru je oprávněna vstoupit pouze za přítomnosti policisty. Pokud by se tak nestalo, mohla by se násilná osoba dopustit protiprávního jednání (viz. výše). Policista samozřejmě před vstupem do obydlí vyrozumí ohroženou osobu. Pokud policista vykazuje přímo na místě, vezme si vykázaná osoba své osobní věci ještě před opuštěním prostoru vykázání. Případy, kdy vykázání probíhá na útvaru policie, se v praxi řeší tak, že po provedení všech úkonů na útvaru policie, následuje vykázaná osoba hlídku zpět do společného obydlí, kde si vezme osobní věci a odejde z vymezeného prostoru.

Jestliže vykázaná osoba odmítne opustit prostor vymezený v potvrzení o vykázání, poučí jí policista, že setrváním se dopouští protiprávního jednání. Pokud i nadále bude vykázaná osoba odmítat opustit vymezený prostor, vyzve jí policista k opuštění vymezeného prostoru. Při opakované výzvě je na místě i výzva s výstrahou. Pokud výzvě nebude vyhověno, je policista oprávněn využít všech dostupných, zákonných a přiměřených opatření, aby byl zajištěn a prosazen účel vykázání. V praxi

se bude jednat o oprávnění spojené s omezením osobní svobody vykázané osoby a to i za použití donucovacích prostředků.

Opačná situace, která může nastat, je, že násilná osoba nebude při vykázání přítomna. Zákon opravňuje policistu vykázat i osobu, která není na místě přítomna. Bude postupovat stejně jako v její přítomnosti. Vyhotoví tedy potvrzení o vykázání a úřední záznam o vykázání. Oba tiskopisy předá vykázané osobě ve chvíli, kdy se s ní poprvé setká. Je nutné uvést, že osoba, která není na místě vykázání přítomna, není seznámena s vykázáním. V případě, že by se násilná osoba vrátila do společného obydlí, jí tedy nelze stíhat za protiprávní jednání. V okamžiku, kdy se policista s vykázanou osobou poprvé setká, informuje jí a poučí jí o tom, že bylo provedeno vykázání a poučí jí o právech a povinnostech. S tím jí předá potvrzení o vykázání. Pokud jej nemá policista u sebe, nebo jej nemůže na místě vyhotovit, předá vykázané osobě adresu útvaru, kde si může vykázaná osoba potvrzení společně s úředním záznamem o vykázání vyzvednout. Vykázaná osoba může policistu následovat na útvar policie, kde jí budou tiskopisy vystaveny na počkání. Je nezbytné, aby policista poté, co se poprvé setká s vykázanou osobou, sepsal úřední záznam. V záznamu uvede, že byla tato osoba seznámena s vykázáním a bylo jí předáno potvrzení o vykázání, popřípadě jí byla předána adresa, kde si může potvrzení vyzvednout společně s úředním záznamem o vykázání. Tak je prokazatelně zadokumentováno, že byla vykázaná osoba seznámena s vykázáním a byla poučena o právech a povinnostech vykázané osoby a o následcích porušení vykázání. I v tomto případě nemá na vykázání vliv, pokud si vykázaná osoba odmítne uvedené dokumenty převzít nebo je podepsat. Na vykázání nemá vliv to, že vykázaná osoba není na místě vykázání přítomna, a po celou dobu vykázání se do obydlí nevrátí a o vykázání se nedozví. Policista by neměl pouze čekat na to, až se vykázaná osoba vrátí do společného obydlí, nebo až jí náhodně potká. Měl by se snažit osobu sám dohledat ať už v zaměstnání, u příbuzných nebo by se měl pokusit jí zkontaktovat telefonicky.

I když se vykázání vztahuje na místo, které spolu násilná a ohrožená osoba dlouhodobě reálně obývají, může nastat situace, kdy policisté budou vysláni na místo incidentu, které se odehraje mimo trvalé bydliště. A to na ulici, v kulturním či obdobném zařízení, v obchodě nebo v hotelovém pokoji, rekreačním zařízení či na společné chatě. Mohou tak nastat dvě situace. První, že místo, kde došlo k napadení, je ve stejném služebním obvodu jako společné obydlí ohrožené a násilné osoby a o vykázání bude rozhodovat stejný útvar policie. V tomto případě, jsou-li dány důvody k vykázání, budou policisté postupovat stejným způsobem, jako když by se

nacházeli ve společném obydlí. Druhá situace je, že incident, který policisté prověřují, se odehraje v jiném služebním obvodu. Jelikož interní předpisy police neupravují místní příslušnost vykázaní, jsou dány dvě možnosti, pokud jsou dány podmínky pro vykázaní. A to, že vykázaní provede buď útvar policie, který prověřuje oznámení o incidentu, anebo útvar, v jehož obvodu se nachází společné obydlí. Výše uvedené skutečnosti mají však jedno společné. A to, že vykázaní lze uplatnit i v případě, že se incidenty odehrají mimo trvalé bydliště. Pokud se policisté při prověřování oznámení dozví, že v daném případě se jedná o domácí násilí a k útokům dochází i ve společné domácnosti, jsou oprávněni násilnou osobu vykázat. Postup se jeví jako problémový v případě, že se osoby nacházejí na společné chatě nebo v hotelovém pokoji. Skutečnost je ale prostá. Vykázaní se sice vztahuje na společné obydlí, zároveň je ale vykázaná osoba povinna se zdržet jakéhokoliv styku nebo kontaktu s ohroženou osobou. Tudiž pobytem na chatě nebo hotelovém pokoji by povinnost porušovala. Proto musí uvedené místo opustit. Policisté samozřejmě umožní vykázané osobě návrat do společného obydlí, kde si může vzít, za přítomnosti místně příslušných policistů, osobní věci a následně je povinna společné obydlí opustit. Pokud vykázaná osoba odmítne opustit místo krátkodobého pobytu, jsou policisté oprávněni použít stejné prostředky jako v případě, kdy osoba odmítne opustit místo společného obydlí.

Jiným specifickým případem, který může nastat, je, že vykazovaná osoba bude mladší 18 let anebo, že ohrožená osoba bude závislá na péči násilné osoby. V obou případech se provede vykázaní dle zákona se všemi náležitostmi. V případě vykázané osoby mladší 18 let se vyrozumí příslušný odbor sociálně právní ochrany dětí, který zajistí umístění vykázané osoby do některého z ústavů k tomu určených. V případě, že péče ohrožené osoby závisí na násilné osobě, policisté opět tuto osobu vykážou. V případě, že se nepodaří zajistit péči jiné osoby, policisté vyrozumí odbor sociální péče, který zajistí náležitou péči. V pozdních nočních hodinách, kdy nebude možné odbor zkontaktovat, zajistí policisté převoz ohrožené osoby do nemocničního zařízení a následující den vyrozumí příslušný odbor sociální péče.⁵⁷

Dalším bodem vykázaní je povinnost policisty provést kontrolu dodržování vykázaní. Ta se provádí do tří dnů od provedení vykázaní. Účelem je zkontrolovat dodržování vykázaní, zda se vykázaná osoba zdržuje ve společném obydlí nebo v okolí stanoveném v potvrzení o vykázaní. Ke kontrole může být pověřen i jiný policista, než

⁵⁷ Oba postupy vychází ze Stanoviska Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České Republiky vedené pod č.j. PPR-3593/ČJ-2010-99UP a stanoviska odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra vedené pod č.j. OBP-459/P-2006, ve kterých je ujednocen postup při vykázaní v těchto specifických případech.

ten, který prováděl vykázaní. Kontrola se provádí dotazováním u ohrožené osoby, kontrolou ve společném obydlí a ve vymezeném okolí, nebo šetřením u sousedů, zhlédnutím záznamu z kamerového systému nebo namátkových kontrol okolí společného obydlí. Pokud odmítne ohrožená osoba pustit policisty do obydlí, ale otevře dveře, zkontrolují policisté dostupný prostor, který uvidí. Povinnost provést kontrolu vykázaní nedává policistům oprávnění ke vstupu do obydlí bez souhlasu uživatele. K využití tohoto oprávnění musí být splněny více podmínek. Například, když se policisté prokazatelně dozvědí, že vykázaná osoba se nachází uvnitř společného obydlí, kde bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví ohrožené osoby. Může nastat i situace, kdy ohrožená osoba nebude souhlasit s vykázaním a umožní násilné osobě návrat a vstup do obydlí. I pokud se policisté dozvědí, že se vykázaná osoba ve společném obydlí zdržuje, nejsou oprávněni do obydlí vstoupit. Na tento případ se nevztahuje ani ustanovení §40 odst. 2 písm. b) zákona č. 273/2008 Sb., podle kterého je policista oprávněn vstoupit do obydlí bez souhlasu uživatele, pronásleduje-li osobu. Uvedené pronásledování musí být bezprostřední⁵⁸. To nezabavuje policisty povinnost oznámit přestupek na příslušný úřad nebo zahájit úkony v trestním řízení z důvodu porušení vykázaní. Po provedení kontroly vykázaní vyhotoví policista formulář Úřední záznam o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykázaní (příloha č. 8). V tom je uveden datum, čas, jména policistů provádějící kontrolu a zákonný důvod kontroly a výsledky kontroly. A to zda se ve společném obydlí nachází buď vykázaná osoba, ohrožená osoba nebo děti nebo zda bylo zjištěno porušení vykázaní nebo porušení zákazu styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou ze strany osoby vykázané. Všechny body mají přednastavenou odpověď na ANO/NE a policista zvolí odpověď dle zjištěných skutečností. Dále je v záznamu vymezen prostor pro případná přijatá opatření v případě, že bylo zjištěno porušení vykázaní. Nakonec záznam obsahuje podpisovou doložku policisty, který záznam vyhotovil. Záznam je pak přiložen ke spisu.

Vykázaní končí uplynutím lhůty pro vykázaní. V případě podání návrhu na předběžné opatření končí vykázaní vydáním rozhodnutí soudu. V případě vyhovění návrhu přechází vykázaní v předběžné opatření. V případě, že soud vyhoví návrhu na předběžné opatření před uplynutím lhůty pro vykázaní, započte se zbývající lhůta do lhůty předběžného opatření. Předběžné opatření trvá jeden měsíc, kdy ohrožená osoba

⁵⁸ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha, 2014, s. 154-162.

může podat návrh na prodloužení. Při vyhovění se návrh prodlužuje o jeden měsíc. Nejdéle může předběžné opatření trvat šest měsíců⁵⁹.

Pokud je vykázání shledáno jako neopodstatněné a nedůvodné, tak se vykázání ukončí. O tomto je vyrozuměna jak vykázaná tak ohrožená osoba. Vykázané osobě se vrátí veškeré klíče a může se beztrestně vrátit do obydlí. O nedůvodném vykázání může rozhodnout i vedoucí útvaru, který vykázání realizoval. Vykázání může též ukončit policista územního odboru, který je pověřen dohledem nad domácím násilím.

5.1 Kazuistika

V této části jsou popsány tři případy vykázání ze společného obydlí, které ukazují postup policie na místě incidentu se znaky domácího násilí a při následném vykázání násilné osoby z bytu. Ve všech případech jsou změněná jména všech zúčastněných osob a nejsou uvedeny adresy společných obydlí a ani jiné údaje, které by byly v rozporu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

1. případ

Na tísňovou linku 158 bylo oznámeno napadení matky dcerou v bytě, který společně obývají. Na místo byla vyslána hlídka místně příslušného útvaru. Oznamovatelka, paní Marie, čekala na hlídku u vstupních dveří do panelového domu, kde se byt nacházel. Paní Marie měla zakrvácené oblečení a z nosu jí tekla krev. Hlídka proto zjistila zdravotní stav oznamovatelky a byla přivolána rychlá záchranná služba. Poté se paní Marie s hlídkou vrátila do bytu, ve kterém mělo k napadení dojít. V bytě se dcera paní Marie nenacházela, byla zde pouze matka oznamovatelky, paní Ludmila. Ta hlídce pověděla, že napadená nebyla. Policisté začali zjišťovat podstatné informace od obou žen ve věci napadení. Paní Marie sdělila, že byla napadená její dcerou, paní Karolínou. Ta přišla do bytu v době, kdy v něm paní Marie nebyla. Jelikož Karolína neměla klíče, otevřela jí její babička, paní Ludmila. Když se paní Marie vrátila domů, požadovala po ní paní Karolína peníze. Peníze dostala od paní Ludmily, která jí dala 100,- Kč s tím, že má jít pryč. Karolína se s částkou, kterou dostala, nespokojila a požadovala více. Když víc peněz nedostala, vylila na paní Ludmilu limonádu a svou matku, paní Marii, udeřila pěstí do obličeje. Tím jí způsobila zranění nosu a ještě jí tahala za vlasy. Více obě ženy hlídce na místě neuvedly. Když na místo přijela rychlá

⁵⁹ SVOBODA, K. a kol. *Zákon o zvláštních řízení soudních. Komentář*. Praha, 2015, s. 760-773.

záchranná služba, hlídka poučila paní Marii, aby se s lékařskou zprávou dostavila na příslušné oddělení policie k podání vysvětlení. Více úkonů hlídka na místě neprovedla.

Paní Ludmila se na oddělení policie dostavila ještě tentýž den. Vysvětlení podala službu konajícímu policistovi, který vykonával dozorčí službu. Nejprve mu předložila lékařskou zprávu, ze které vyplynulo, že má paní Marie zlomenou nosní kost. Do úředního záznamu o podaném vysvětlení paní Marie uvedla, že Karolína zalehla svojí babičku, paní Ludmilu, svým tělem a dožadovala se po ní finanční hotovosti ve výši 100,- Kč. Když peníze nedostala, začala Karolína paní Ludmilu polévat limonádou. Tomu chtěla paní Marie zabránit, a proto dceru okřikla, ta svého počínání zanechala a obrátila se proti matce a chtěla jí napadnout. Paní Marie zareagovala tak, že Karolínu polila kávou. Karolína se odešla převléct do vedlejšího pokoje, a když se vrátila, udeřila matku opakovaně do obličeje. Když z bytu odešla, paní Marie zavolala na policii. Policista správně vyhodnotil situaci a začal od paní Marie zjišťovat znaky domácího násilí. Paní Marie řekla, že se nejednalo o první napadení. S dcerou má několik let problémy, kdy se agresivita Karolíny stupňuje. Vše začalo nadávkami, přes ničení majetku a vyvrcholilo fyzickým napadením. Od matky a od babičky si vynucuje koupě cigaret a vynucuje si respekt. Také uvedla, že se ona i paní Ludmila Karolíny bojí. Když Karolína přijde v noci domů, tak jí nechtějí pustit do bytu, ona však zvoní a kope do dveří tak dlouho, dokud jí nepustí dovnitř. V bytě se dožaduje finanční hotovosti a když jí nedostane, tak napadne buď paní Marii nebo paní Ludmilu, anebo vyhrožuje fyzickým napadením. Situace se však dostala do takového stádia, kdy se obě snaží, aby nedocházelo k napadení a tak peníze Karolíně dají. Ta však požaduje stále více hotovosti, a když dostane málo, tak svou matku nebo babičku fyzicky napadne. Karolína se v bytě zdržuje nepravidelně, asi čtyřikrát do týdne. Policista věděl, dle osobní znalosti, že Karolína se v bytě skutečně zdržuje, proto incident vyhodnotil jako domácí násilí a rozhodl se Karolínu z domácnosti vykázat. Provedl dotaz do systému policie, kde zjistil, že se jedná o opakované napadení a Karolína se v minulosti dopustila napadení i loupeže na některé z žen. O vykázání tak nebylo pochyb. Vykázání bylo provedeno v nepřítomnosti násilné osoby a nebyla přítomna nezúčastněná osoba, jelikož se paní Marie sama dostavila na oddělení policie. Bylo vyhotoveno potvrzení o vykázání, kde byl rozsah vykázání z bytu stanoven na 100 metrů od místa bydliště, 100 metrů od zaměstnání paní Marie a 100 metrů od paní Marie a paní Ludmily. Byl vyhotoven úřední záznam o vykázání, úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí a formulář Otázky SARA DN. V těchto záznamech bylo vykázání z obydlí odůvodněno. Po třech dnech od provedení vykázání z bytu byla provedena kontrola

dodržování povinností vyplývajících z vykázaní z bytu. Během kontroly bylo zjištěno, že se Karolína v bytě doposud neukázala. Paní Ludmila ani paní Marie nepodaly návrh na předběžné opatření. Proto bylo vykázaní z domácnosti ukončeno uplynutím lhůty, tedy po 10 dnech. Po celou dobu se Karolína v bytě ani v okolí neukázala, nekontaktovala svoji matku nebo babičku a ani policii. Policisté prováděli namátkové kontroly v okolí bytu, Karolína zde však nebyla zastížena. Celé vykázaní z obydlí bylo tedy provedeno bez její přítomnosti, nebylo jí předáno potvrzení o vykázaní ani úřední záznam o vykázaní. Karolína byla z bytu vykázána a o vykázaní patrně ani nevěděla. Případem se nadále zabývala kriminální policie z důvodu podezření na trestný čin loupeže, kterého se měla Karolína dopustit tím, že si násilím snažila vymoci finanční hotovost.

Z tohoto případu je patrné, že byly naplněny všechny znaky domácího násilí. Útoky se stupňovaly a opakovaly, role násilné a ohrožené osoby byly jasně rozdělené, vše se odehrávalo uvnitř bytu. Jsou patrné formy domácího násilí, jako je fyzické, psychické a ekonomické násilí. Jako chybu při postupu policie lze označit postup policistů, kteří byli vysláni na místo incidentu a kteří nezačali zjišťovat znaky domácího násilí již na místě. Kdyby se paní Marie sama nedostavila na oddělení policie, domácí násilí by nebylo odhaleno nebo by bylo odhaleno až později, čímž by vznikl prostor pro další útoky proti ohroženým osobám.

2. případ

Operační důstojník Policie České Republiky vyslal motorizovanou hlídku policie k prověření incidentu napadení oznamovatelky přítelem. Po příjezdu hlídky na místo oznamovatelka, paní Hana, stála na ulici před panelovým domem. Paní Hana hlídce vypověděla, že byla fyzicky napadena přítelem. Po napadení utekla z bytu, přítele v něm uzamkla, před domem z telefonní budky zavolala policii a napadení oznámila.

Hlídka začala od paní Hany zjišťovat více informací k fyzickému napadení. Paní Hana hlídce sdělila, že se s přítelem pohádala a ten jí po hádce udeřil otevřenou dlaní do obličeje, pěstí do pravého boku a tahal jí za vlasy po bytě. Po napadení utekla paní Hana z bytu a přítele v něm zamkla. Hlídka policie začala zjišťovat znaky domácího násilí. Paní Hana uvedla, že nebyla přítelem napadena poprvé a v minulosti musela několikrát vyhledat po napadení lékařské ošetření. Paní Hana neměla viditelné zranění a lékařské ošetření odmítla. Hlídka policie se od paní Hany dozvěděla, že její přítel je pod vlivem alkoholu, ale je agresivní i ve střízlivém stavu. Dále sdělila, že už několikrát utíkal před

policíí přes balkón bytu, který se nachází v 1. patře panelového domu. Proto si zasahující hlídka vyžádala na místo druhou hlídku, která hlídala balkon, aby přítel paní Hany neutekl a nemařil tak objasnění věci.

Když první hlídka vstoupila do bytu, vyzvala přítele paní Hany, pana Radka, k prokázání totožnosti. Pan Radek výzvy uposlechl. Hlídka se dotázala pana Radka na napadení jeho přítelkyně. Ten uvedl, že byli společně v blízké restauraci, kde konzumovali alkohol, a pohádali se. Hádky prý pokračovala i v bytě, kde se podle pana Radka měli oba vzájemně napadnout několika fackami. Poté jeho přítelkyně utekla z bytu, ve kterém ho uzamkla, a zavolala policii. Policisté se rozhodli využít svého oprávnění a pana Radka zajistili dle §26 odst. 1 písm. f) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České Republiky a eskortovali jej na příslušné oddělení policie. Druhá hlídka policie, která byla na místo přivolána, aby hlídala balkón bytu, převezla paní Hanu na příslušné oddělení policie k podání vysvětlení. Na oddělení policie se oba podrobili orientační dechové zkoušce ke zjištění ovlivnění alkoholem. U pana Radka byla zkouška s výsledkem 0,90 promile alkoholu v dechu a u paní Hany s výsledkem 1,52 promile alkoholu v dechu.

Policista vykonávající dozorčí službu se rozhodl, na základě zjištěných skutečností, využít svého oprávnění a pana Radka vykázal z bytu. V potvrzení o vykázání stanovil rozsah vykázání z bytu na 100 metrů od společného obydlí a 100 metrů od zaměstnání ohrožené osoby. Obě osoby byly poučeny o svých právech a povinnostech spojených s vykázáním. Pan Radek si oproti podpisu převzal potvrzení o vykázání a úřední záznam o vykázání. Pan Radek na výzvu policisty vydal klíče od společného obydlí. Námitky proti vykázání neměl. Vykázání z obydlí bylo provedeno bez přítomnosti nezúčastněné osoby a to z důvodu pozdních nočních hodin a z důvodu, že bylo vykázání provedeno na útvaru policie. Zajištění nezúčastněné osoby by tak trvalo nepřiměřeně dlouho. Po třech dnech byla provedena kontrola dodržování povinností spojených s vykázáním, během které nebylo zjištěno porušení vykázání. Paní Hana nepodala návrh na předběžné opatření, proto bylo vykázání z bytu ukončeno uplynutím lhůty.

Policista se rozhodl vykázat pana Radka z bytu, jelikož byly naplněny znaky domácího násilí a to dlouhodobost, opakovanost a jasné rozdělení rolí a hrozila důvodná obava, že budou útoky pokračovat. V tomto případě se jednalo o fyzickou formu domácího násilí. Je zde také vyvrácen mýtus, že za domácím násilím stojí alkohol, jelikož paní Hana vypověděla, že její přítel je agresivní i ve střízlivém vztahu. Jednání

pana Radka bylo vyhodnoceno jako přešůpek proti občanskému soužití a oznámeno na příslušný úřad.

Bohužel tím případ neskončil. Zhruba po čtvrt roce ohlásila znovu paní Hana fyzické napadení ze strany pana Radka. Na místo byla vyslána nejbližší hlídka policie. Po příjezdu hlídky byla již na místě rychlá záchranná služba, která ošetřovala paní Hanu. Hlídka policie se nejprve zkontaktovala s panem Radkem. Ten k věci uvedl, že společně s paní Hanou byli na návštěvě u kamaráda, kde popíjeli alkohol. Po návratu domů se začali hádat a po hádce udeřil pan Radek paní Hanu zavřenou pěstí do obličeje. Více pan Radek hlídce neuvědl se slovy "co vám budu povídat". Paní Hana uvedla totéž co její přítel a to, že byla po hádce napadena pěstí do obličeje. Úder byl tak silný, že paní Radka měla vyražených několik předních zubů a natržený spodní ret. Paní Radka ještě dodala, že to není první napadení a chce na svého přítele podat trestní oznámení. Dle zjištěných skutečností byl pan Radek na místě zadržen dle §76 odst. 1, trestního řádu a to pro podezření z trestného činu těžké ublížení na zdraví a byl eskortován na příslušné oddělení policie.

Jelikož se jednalo o opakovaný útok, navíc s narůstající dávkou agresivity, byl pan Radek opět vykázán ze společného obydlí. Pan Radek si převzal potvrzení o vykázání a úřední záznam o vykázání a na výzvu policisty vydal klíče od společného obydlí. Rozsah byl stanoven opět na 100 metrů od místa bydliště a 100 metrů od zaměstnání paní Radky. Vykázání bylo v tomto případě provedeno za přítomnosti nezúčastněné osoby. Ani v tomto případě nepodala paní Radka návrh na předběžné opatření a vykázání bylo ukončeno uplynutím 10 dnů.

V tomto uvedeném příkladu z praxe se jedná o opakované vykázání. V popsáných případech je patrný nárůst razance útoků od facek po pěsti a vyražené zuby. V souhrnu nechybí ani jeden znak domácího násilí a pan Radek se dopouštěl pouze fyzického násilí.

3. případ

Poslední případ se odehrál mezi manželi, kteří jsou původem z Egypta a manželství uzavřeli právě v této zemi. Později se přestěhovali do České Republiky, kde jim bylo manželství uznáno.

Paní Nefertiti se dostavila na oddělení policie a uvedla, že žije v rodinném domě společně se svým manželem panem Sinuhetem a třemi nezletilými dětmi. V tomto domě byla po slovní hádce napadena fyzicky svým manželem tak, že jí chytil za obě zápěstí a začal s ní trást a to tak silně, že se jí na rukou vytvořily podlitiny a šrámy. Napadení se

odehrálo za přítomnosti všech tří dětí. Paní Nefertiti vypověděla, že zranění není vážné, aby vyžadovalo lékařské ošetření a ani ho vyhledat nehodlá. Policistovi sdělila, že v domácnosti dochází k častým hádkám, které již několikrát přerostly k fyzickému napadení. Nikdy však napadení neoznámila. Nyní, když se situace opakovala, byly však napadení přítomny všechny děti, a proto se rozhodla podat na manžela trestní oznámení. Dle paní Nefertiti docházelo k hádkám v posledních čtyřech letech. K výraznému fyzickému napadení došlo v minulosti pouze jednou a to během jejího těhotenství s posledním dítětem. Napadení nikdy neohlásila z důvodu studu. Pan Sinuhet se na oddělení policie dostavil dobrovolně na základě telefonického zkontaktování ze strany policisty. Tomu uvedl, že k hádkám dochází, ale za agresivní označil svou manželku, která uvedenou hádku vyvolala a vystupňovala ve fyzické napadení, kdy byl ale napaden on svou manželkou a on se pouze bránil. Podlitiny a oděrky na ruce paní Nefertiti mohly být způsobeny tím, jak se bránil napadení.

Jelikož se jednalo o první oznámení, nebyly v evidencích policie záznamy o předchozích útocích. Před policistou byl tak nelehký úkol posoudit, zda se jedná nebo nejedná o domácí násilí a popřípadě rozhodnout o vykázání násilné osoby ze společného obydlí. Policista se musel rozhodnout pouze podle výpovědí obou manželů. Na základě výpovědi paní Nefertiti, ve které byly patrné všechny znaky domácího násilí, se rozhodl policista využít oprávnění vykázat násilnou osobu ze společného obydlí a pana Sinuheta z domu vykázal. Pan Sinuhet však námitky proti vykázání nepodal, na výzvu policisty vydal klíče od domu a převzal si potvrzení o vykázání a úřední záznam o vykázání. O vykázání byl vedle příslušného soudu a intervenčního centra vyrozuměn i odbor sociálně právní ochrany dětí, jelikož na místě byly přítomny nezletilé děti. Rozsah vykázání byl stanoven na 100 metrů do domu a od zaměstnání ohrožené osoby. Za ohrožené osoby byly označeny i všechny děti manželů.

Během 24 hodin podala paní Nefertiti, zastoupena svým advokátem, návrh na předběžné opatření. V návrhu paní Nefertiti konstatovala, že soužití s manželem je nesnesitelné a má strach z dalšího napadení a jeho agresivity. Návrh podložila pouze vykázáním a neuvedla žádné jiné skutečnosti než ty, které řekla policistovi na oddělení policie. Příslušný soud jejímu návrhu vyhověl a vydal usnesení, ve kterém panu Sinuhetovi nařídil po dobu jednoho měsíce nevstupovat do společného obydlí a zdržet se jakéhokoliv kontaktu s ohroženými osobami. Pan Sinuhet však proti usnesení soudu podal odvolání. V odvolání uvedl, že vše je pouze promyšlený plán jeho manželky, jak ho zbavit majetku a zamezit mu v kontaktu s dětmi. Pod tlakem manželky a její rodiny převedl svůj podíl v domě, ve kterém bydlela celá rodina, na manželku. Odvolání

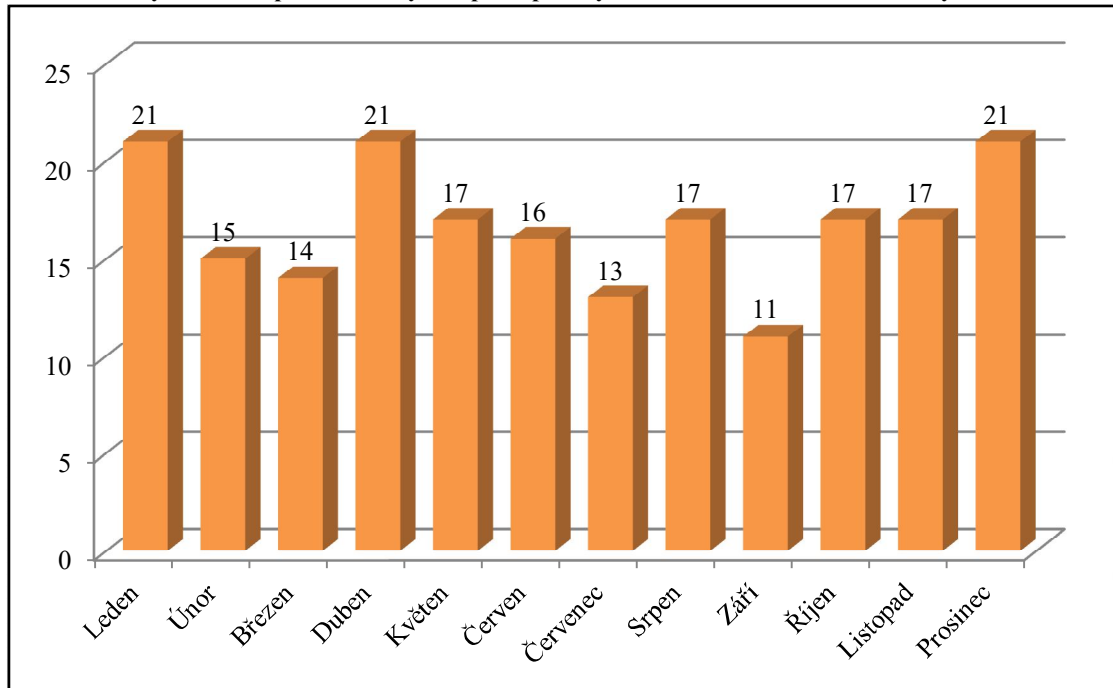
podložil právě notářským zápisem o převodu podílu nemovitosti a čestnými prohlášeními od rodinných přátel a blízkých, kteří jsou s rodinou pana Sinuheta a paní Nefertiti v kontaktu. Odvolací soud dal v usnesení za pravdu panu Sinuhetovi a konstatoval, že soud, který rozhodoval o návrhu na předběžné opatření, vycházel pouze ze záznamu policie o vykázání a z výpovědi paní Nefertiti, která však, jak bylo uvedeno výše, neobsahovala žádné nové skutečnosti. Dle odvolacího soudu nebyly splněny podmínky pro vydání předběžného opatření, neboť shledal návrh paní Nefertiti a všechny důkazy, které předložila, za nedostačující a rozhodnutí soudu tak zamítl a předběžné opatření bylo ukončeno na základě odvolání pana Sinuheta.

V tomto případě je zřejmé, jak je mnohdy těžké, ze strany policie, ve věci rozhodnout, obzvláště pokud neexistují viditelná zranění a svědecké výpovědi sousedů či blízkých osob. Nežřídkou se stává, že policista má k dispozici pouze výpověď násilné a ohrožené osoby, a jedna strana popírá tvrzení té druhé. A v případech, kdy se nejedná o domácí násilí, ale pouze o předem promyšlený plán ohrožené osoby, bude vždy záviset na zkušenostech konkrétního policisty. V tomto případě mohl být obětí domácího násilí pan Sinuhet, vůči kterému se jeho manželka dopouštěla fyzického i ekonomického násilí, když jej donutila přepsat podíl v nemovitosti.

5.2 Statistika

V této podkapitole jsou znázorněny počty případů vykázaní. Statistika se věnuje roku 2017 a to vykázaní na území hl. m. Prahy, počtům podaných námitek a vykázaní na území České Republiky a Slovenska podle krajů.

Graf 1: Počet vykázaní ze společného obydlí a počet podaných námitek na území hl. m. Prahy za rok 2017⁶⁰

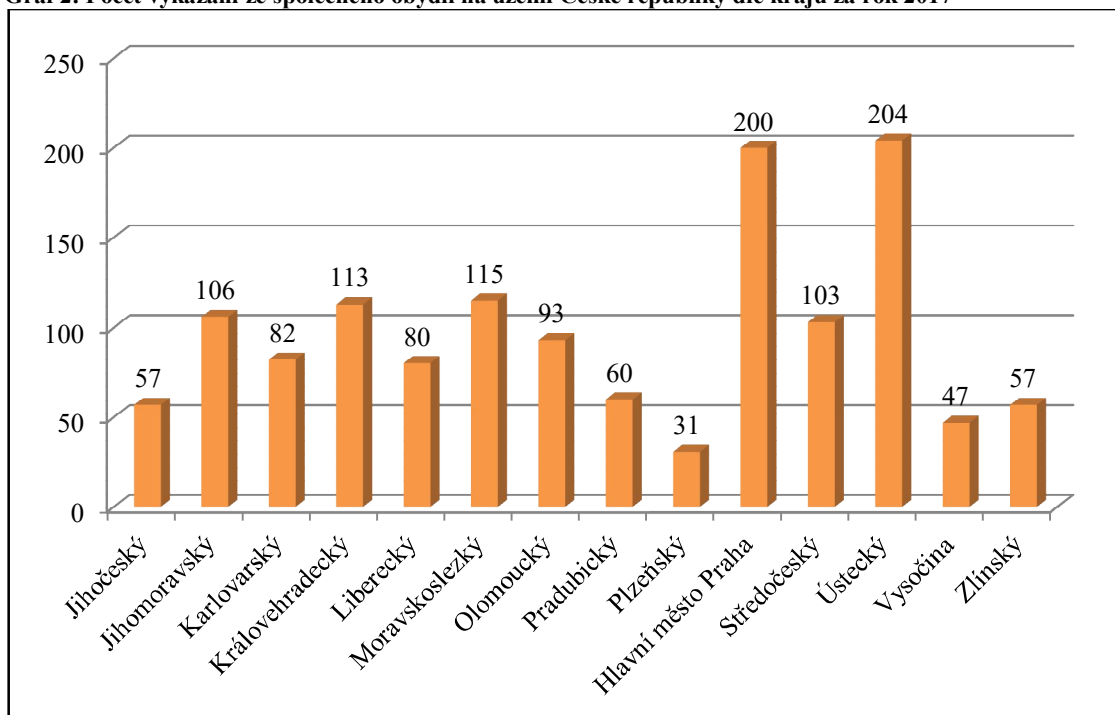

Celkem bylo provedeno 200 vykázaní. Na území hlavního města Prahy dochází k využívání institutu vykázaní neustále. Z grafu nejsou patrné žádné značné rozdíly ve vykazování v jednotlivých měsících. Za rok 2017 bylo v rámci provedených vykázaní ze společného obydlí podáno 17 námitek proti vykázaní z obydlí. Ani jedené námitce nebylo vyhověno a všechna vykázaní se potvrdila. Počty vykázaní mají v jednotlivých měsících různou tendenci. Je však patrné, že neustále dochází k vykazování násilných osob a odhalování případů domácího násilí. Na počet vykázaní v prosinci a v lednu mají vliv Vánoční svátky a oslava Nového roku. V obou případech dochází k větší konzumaci alkoholu a schází se v jedné domácnosti více rodinných příslušníků a snáze tak vznikají hádky, které mohou přerůst ve fyzické napadení a násilí⁶¹

⁶⁰ Odbor služby pořádkové policie krajského ředitelství hl. m. Prahy a Bílý kruh bezpečí. Informace byly poskytnuty na žádost autora bakalářské práce.

⁶¹ Autor vychází z vlastní dosavadní praxe.

Graf 2: Počet vykázání ze společného obydlí na území České republiky dle krajů za rok 2017⁶²

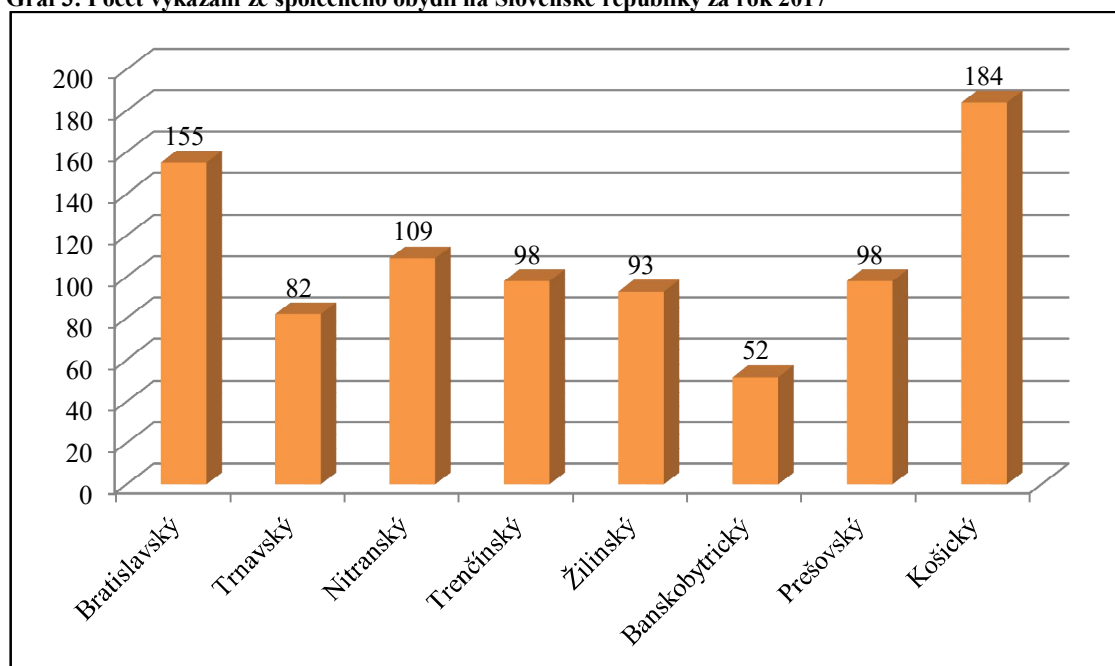
Celkem bylo za rok 2017 provedeno na území České Republiky celkem 1348 vykázání, z toho bylo 182 opakovaných. V grafu jsou viditelné rozdíly mezi několika kraji a to krajem Ústeckým a Prahou na jedné straně a Plzeňským krajem a Vysočinou na straně druhé. Tento jev může mít několik příčin. Jednak se může v oblasti domácího násilí a vykázání odrážet úroveň kriminality v daném kraji. Může jít i o přístup samotných policistů. Například v Praze je na policisty základních útvarů kladen ze strany vedoucích funkcionářů velký důraz při prověřování případů domácího násilí a na provádění vykázání.⁶³

⁶² Zdroj pro graf a statistiku: Bílý kruh bezpečí. Informace byly poskytnuty na žádost autora bakalářské práce.

⁶³ Autor vyhází z dosavadní praxe.

Jelikož se tato bakalářská práce zabývá mimo jiné i komparací se slovenskou právní úpravou, tak v následujícím grafu jsou znázorněny počty případů vykazání ze společného obydlí provedených na Slovensku za rok 2017 dle jednotlivých krajů.

Graf 3: Počet vykazání ze společného obydlí na Slovenské republiky za rok 2017⁶⁴

Celkem bylo na území Slovenské republiky za rok 2017 realizováno celkem 871 vykazání násilné osoby ze společného obydlí, což je o 567 případů méně než v České Republice. Rozdíl mezi Českou a Slovenskou Republikou v počtech vykazání může mít několik příčin. Od prostého vysvětlení, že občanů Slovenské Republiky je přibližně o polovinu méně nebo že se méně dopouštějí domácího násilí až k možnosti, že se daří odhalovat pouze zlomek případů domácího násilí nebo nebyly splněny podmínky pro vykazání.

Všechny tři grafy však mají jedno společné. Jedná se pouze o případy, kdy se domácí násilí podařilo odhalit. Policisté se tedy o něm dozvěděli. Jsou ale případy, kdy domácí násilí zůstává neodhaleno.

⁶⁴ Zdroj pro graf a statistiku: Odbor pořádkové policie policejního prezidia policejního sboru Slovenské Republiky. Informace byly poskytnuty na žádost autora bakalářské práce

6 Návrhy de lege ferenda

Poslední kapitola obsahuje návrhy pro zlepšení institutu vykázání v praxi. Sám autor práce považuje institut vykázání za vynikající nástroj, jak ochránit oběti domácího násilí, a na rozdíl od jiných policejních úkonů se nejedná o administrativně náročný úkon.

Začít by se mělo u důvodu, proč se vykázání užívá. A to je fenomén domácího násilí. Statistika ukázala, že počty domácího násilí neklesají. I když čísla nejsou vysoká a drží se na stejné úrovni, mohla by být i nižší. (2014: 1382 vykázání, 2015: 1306 vykázání a 2016: 1316 vykázání na území ČR⁶⁵) Jednou z prevencí, jak snížit počty domácího násilí, by mohlo být zpřísnění trestů za protiprávní jednání spojené s tímto jevem. A to nejen trestů, ale i celého systému trestání. Na jedné straně zpřísnění trestů jak za přestupkové jednání, tak i za trestné činy, na druhé straně změny systému trestání a vězeňství, aby se pravomocně odsouzený člověk k nepodmíněnému trestu neměl mnohdy lépe než na svobodě.

Návrhem v oblasti boje proti domácímu násilí by mohla být práce se samotnými pachateli domácího násilí, a to z hlediska psychologického. Pachatel může být sice potrestán, ale nikdo se již nezabývá tím, proč se svého jednání dopustil. Proč dlouhodobě fyzicky a psychicky týral osobu ve společné domácnosti. V tomto ohledu směřuje návrh na vytvoření povinných psychologických vyšetření a popřípadě i léčení. Tak jak tomu je u alkoholiků, drogově závislých nebo sexuálních delikventů. Léčení by se vztahovalo pouze na jednání mající znaky trestného činu a dochází tak k nejzávažnějším případům. Psychologické vyšetření a léčení by mohlo být spojeno s výkonem trestu a násilná osoba by byla povinna docházet na psychologická vyšetření na pohovory s psychologem. V případě podmíněného trestu odnětí svobody by nedodržení této povinnosti mohlo vést k přeměně trestu na nepodmíněný.

U aplikace institutu vykázání je vždy nejtěžší rozhodnout, zda jde nebo nejde o domácí násilí a zda jsou splněny podmínky pro vykázání. V tomto směru by pomohlo řádné proškolení všech policistů na základních útvarech. V rámci základní odborné přípravy nově nastupujících policistů je výuka a školení domácího násilí v rozsahu 12 vyučovacích hodin. Ty jsou rozděleny na teoretickou a praktickou část. Rozsah výuky lze shledat jako dostačující, i když samozřejmě počet hodin by mohl být vyšší se zaměřením na praktické případy a modelové situace. Ovšem za předpokladu, pokud by

⁶⁵ Zdroj: Bílý kruh bezpečí. Informace byly poskytnuty na žádost autora bakalářské práce.

navýšení časové dotace k výuce domácího násilí nebylo na úkor snížení počtu hodin výuky jiných oblastí práce policie. V rámci dalšího profesního vzdělávání je zaveden kurz "řešení domácího násilí" a to v rozsahu dvou pracovních dnů. Tímto kurzem však neprocházejí všichni policisté a je absolvován pouze jednou. Návrhem je, aby tento nebo jiný obdobný kurz zaměřený na problematiku domácího násilí, absolvoval každý policista základního útvaru, a to opakovaně. Policisté jsou každý rok proškolení v oblasti řízení služebních dopravních prostředků nebo zákroků proti aktivnímu střelci. Ve stejném duchu by mohlo být zavedeno i školení v otázce domácího násilí. V rámci školení by byl policista seznámen s domácím násilím a jak takové násilí odhalit. A mohl by být seznámen se zjištěnými nedostatky v aplikaci vykázaní.

Jelikož dochází i k opakovaným vykázaním, kdy je násilná osoba vykázaná z obydlí i podruhé, tak lze v tomto směru navrhnout prodloužení doby vykázaní, v případě, kdy ohrožená osoba nepodá návrh na předběžné opatření. U prvního vykázaní z obydlí by byla ponechána lhůta 10 dnů. Při opakovaném vykázaní by se lhůta prodloužila na zákonem stanovenou dobu. Samozřejmě by byl stanoven strop pro prodloužení. V zákoně by bylo uvedeno, že při opakovaném vykázaní lze dobu vykázaní prodloužit například o dva dny. Doba vykázaní však nesmí překročit 20 dnů. Vidina delšího pobytu mimo domov by dozajista přiměla násilné osoby přehodnotit své jednání. I když by v této formě mohlo být vykázaní ze společného obydlí chápáno jako trest, stále by to bylo pouze opatření, jak ochránit ohrožené osoby. S delší dobou vykázaní by měly ohrožené osoby dostatek času ujasnit si svůj život a promyslet si další kroky.

Z administrativního hlediska je institut vykázaní poměrně snadný úkon. V úvahu by pouze přicházelo zrušení formuláře úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí. V případě vykázaní dubluje formulář úřední záznam o vykázaní (viz přílohy č. 2 a 7). V obou formulářích je uvedena osoba násilná, ohrožená případně i děti. Na konec musí být uvedeny důvody vykázaní. V tomto případě je tedy úřední záznam o incidentu zcela nadbytečný. V případě, kdy k vykázaní nedošlo, by stačil pouze úřední záznam policisty a vyplnění formuláře SARA DN, kde už podle zodpovězených otázek je patrné, zda na místě jde nebo nejde o domácí násilí. Na konci formuláře je opět kolonka pro odůvodnění vykázaní či nevykázaní. S úředním záznamem o incidentu se znaky domácího násilí souvisí i jeden paradox. Aby mohl být záznam řádně vyplněn a uložen do systému policie, musí v něm být uvedena osoba násilná a ohrožená. Údaje policista nevypisuje sám, ale jsou do záznamu vkládány na základě totožnosti osob vložených do systému policie. Aby mohla být osoba do záznamu vložena jako osoba násilná, musí být

v systému policie v daném spisu označena jako osoba podezřelá. Osoba ohrožená zase musí být označena jako osoba poškozená. V případech, kdy jde pouze o hádku, kde nedošlo k žádnému protiprávnímu jednání a nejsou ani jasně rozdělené role, je tento systém zcela nesmyslný a postrádá logiku, jelikož žádná z osob není podezřelá nebo poškozená. Proto by autor navrhoval úřední záznam o incidentu zrušit jako zcela zbytečný.

Závěr

Prvním cílem této práce bylo analyzovat domácí násilí. Od definice, přes jeho znaky, formy, příčin, pachatele a oběti. Na základě stanoveného cíle lze říci, že domácí násilí je velmi nebezpečný jev, který je stále aktuální v současné moderní společnosti. I když z odborné literatury, ale i běžných zdrojů, jako je internet, víme o domácím násilí takřka všechno, stále se nedaří tento nebezpečný jev zcela vymístit. A na základě zjištěných skutečností a naplnění cílů této práce lze bez obav říci, že fenomén domácího násilí bude s námi i nadále. Lidé se rodí povahově zcela odlišní, jejich výchova má někdy k lásce a harmonii daleko a nikdy tedy nelze říct, který člověk bude v budoucnu pachatelem domácího násilí. Dalším cílem bakalářské práce bylo představení a analyzování institutu vykázání a jeho uplatnění v policejní praxi. Vykázání slouží jako nástroj policie v boji proti domácímu násilí. Zabraňuje novým útokům a dává prostor ohroženým osobám řešit svojí situaci. Ohroženým osobám jsou nápomocny intervenční centra, která poskytují psychologickou pomoc. Vyhodnocením dosažených cílů je vykázání označeno autorem práce jako jedno z nejužitečnějších a nejúčinnějších oprávnění policie. Je to jednoduchý prostředek, jak násilným osobám zamezit opakovaným útokům na ohrožené osoby. Jedná se o nástroj, který lze velmi rychle a snadno realizovat, pokud má policista všechny potřebné informace a podklady pro správné rozhodnutí. Byť získávání poznatků a informací o domácím násilí může být někdy náročné a zdoluhavé, tak samotné provedení vykázání je poměrně snadné a administrativně nenáročné. V bakalářské práci bylo za pomoci metody komparace provedeno porovnání institutu vykázání se slovenskou právní úpravou. Komparace ukázala, že jsou si obě právní úpravy, až na několik výjimek, velmi podobné a že i Slovenští policisté mají v rukách účinný a fungující nástroj proti domácímu násilí. V neposlední řadě má sloužit tato práce jako ucelená příručka pro začínající policisty. V práci je velmi podrobně popsán postup na místě domácího násilí a postup při vykázání násilné osoby ze společného obydlí. I když je každý případ domácího násilí specifický, tak tato práce poskytuje základní informace, jak na místě postupovat, jednat a na které situace si dávat pozor.

Shrnutím všech dosažených cílů, společně s pohledem na statistku uvedenou v závěru práce, lze říci že domácí násilí je stále nebezpečný jev, který ale nezůstává bez povšimnutí jak ze strany široké veřejnosti, tak veřejné správy, a daří se toto opovržením hodné jednání držet v relativně nízkých číslech. Nezbývá než doufat, že se

počty případů domácího násilí budou v následujících letech snižovat. Společnost se neustále vyvíjí a mezi civilizovanými lidmi není pro takové nepřípustné chování místo. A pokud zde nadále budou lidé, kteří domácí násilí budou stále páchat, budou zde i lidé, kteří budou proti tomuto násilnému a zbabělému jednání bojovat za pomoci všech dostupných a legálních prostředků.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BUSKOTTE, A. *Z pekla ven. Žena v domácím násilí*. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2008. 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6
2. ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, 160 s. ISBN 978-80-247-2207-8
3. JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, Zákon o některých přestupcích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 1153 s. ISBN 978-80-7400-666-1
4. NOVOTNÝ, O. a kol. *Kriminologie*. 2. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2004. 451 s. ISBN 80-7357-026-2.
5. STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2009. 91 s. ISBN 978-80-7418-020-0
6. SVOBODA, K. a kol. *Zákon o zvláštních řízení soudních. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2015, 1054 s. ISBN: 978-80-7400-297-7
7. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář* 2. vydání, Praha: C.H.Beck, 2012. 3614 s. ISBN 978-80-7400-428-5
8. ŠEVČÍK, D., ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. 1. vydání. Praha: Portál, 2011, 192 s. ISBN 978-80-7367-690-2
9. TITLOVÁ, M., MEDELSKÝ, J. *Zákon o Policajnóm zbore Komentár*, 1. vydání. Bratislava: 2017, 394 s. ISBN 978-80-8168-577-4
10. ÚLEHOVÁ, D. a kol. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. NCO NZO Brno 2009. 116 s. ISBN 978-80-7013-502-0
11. VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck 2014, 483 s. ISBN 978-80-7400-543-5
12. VANÍČKOVÁ, E., HADJ-MOUSSOVÁ, Z., PROVAZNÍKOVÁ, H. *Násilí v rodině Syndrom zneužívaného dítěte*. 1. vydání. Praha: Regleta s.r.o., 1994. 64 s. ISBN 80-7184-008-4.
13. VORLÍK, M. *Problematika vykázaní u domácího násilí* Praha, 31.3.2017. Absolventská práce. Vyšší policejní škola a střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze. 48 s.

Elektronické zdroje

1. Bílý kruh bezpečí *Odhad rizika hrozby Adaptace metody SARA pro ČR* [online]. Bílý kruh bezpečí, o.s. 2007. [cit. 2017-11-10] dostupné <http://www.domacinasili.cz/pomahajici-profesionalove/odhad-rizika-hrozby/>
2. iDnes *Muž rok a půl týral manželku. Věznil ji v bytě, bil ji a tahal za vlasy* [online]. Mafra a.s. 1999 - 2018. [cit. 2017-10-19] dostupné z https://plzen.idnes.cz/tyrani-manzel-manzelka-policie-soud-domaci-nasili-fv6-/plzen-zpravy.aspx?c=A170724_135702_plzen-zpravy_pp
3. Ministerstvo vnitra *Domácí násilí - institut vykazání a další informace* [online]. Ministerstvo vnitra České Republiky 2017. [cit. 2017-11-10] dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>
4. World Health Organization *Violence and Injury Prevention* [online]. World Health Organization 2017 [cit. 2017-10-9] dostupné z http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/en/

Legislativní dokumenty

1. SLOVENSKO. *Zákon č. 9/2010 Z.z., o sťažnostiach.* [online]. Zákony pre ľudí 2010-2018 [cit. 2017-12-9] dostupné z <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2010-9>
2. ČESKO. *Zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád.* [online]. Zákony pro lidi 2010-2018 [cit. 2017-12-10] dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>
3. ČESKO. *Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.* [online]. Zákony pro lidi 2010-2018 [cit. 2017-12-10] dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
4. ČESKO. *Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České Republiky* [online]. Zákony pro lidi 2010-2018 [cit. 2017-12-12] dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-283>
5. ČESKO. *Zákona 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů* [online]. Zákony pro lidi 2010-2018 [cit. 2017-11-12] dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-101>

Ostatní zdroje

1. Metodická příručka č. 1/2010 Ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia
2. Stanovisko Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České Republiky vedené pod č.j. PPR-3593/ČJ-2010-99UP

3. Stanovisko odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra vedené pod č.j.
OBP-459/P-2006

Seznam tabulek a grafů

Graf č. 1: Počet vykázaní ze společného obydlí a počet podaných námitek na území hl. m. Prahy za rok 2017

Graf č. 2: Počet vykázaní ze společného obydlí na území České republiky dle krajů za rok 2017

Graf č. 3: Počet vykázaní ze společného obydlí na Slovenské republiky za rok 2017

Seznam příloh

Příloha č. 1: Karta otázek SARA DN

Příloha č. 2: Záznam o incidentu se znaky domácího násilí

Příloha č. 3: Otázky SARA DN

Příloha č. 4: Potvrzení o vykázáni

Příloha č. 5: Poučení vykázané osoby

Příloha č. 6: Poučení ohrožené osoby

Příloha č. 7: Úřední záznam o vykázáni

Příloha č. 8: Úřední záznam o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykázáni

Příloha č. 1: Karta otázek SARA DN

sara dn
pomůcka pro policisty

OTÁZKY ke zjištění rizika eskalace domácího násilí

DOMÁCI NÁSILÍ

Domácí násilí (dále jen dn) je především fyzické, psychické a nebo sexuální násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami. O domácí násilí se jedná vždy, pokud jsou přítomny všechny následující znaky.

KLÍČOVÉ ZNAKY DN

- 1) **OPAKOVÁNÍ A DLOUHODOBOST** – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek. *Ptejte se na minulé incidenty, na předešlé zákroky PČR, na úrazy apod.*
- 2) **ESKALACE** – domácí násilí se stupňuje od útoků proti lidské důstojnosti k fyzickým útokům až k závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život. *Ptejte se, jak často se incidenty opakují a zda roste intenzita útoků či výhrůžek.*
- 3) **JASNÉ A NEZPOCHYBNITELNÉ ROZDĚLENÍ ROLÍ** na ohroženou osobu a násilnou osobu – domácí násilím nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran incidentu. *Ptejte se, kdo je ohrožen a kdo ubližuje.*
- 4) **NEVĚŘEJNOST** – domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly. *Ptejte se, kdy a kde k násilí dochází.*

sara dn

SOUBOR RIZIKOVÝCH FAKTORŮ KE ZJIŠTĚNÍ HROZBY BUDOUCÍHO DN

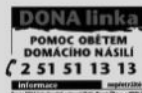
V případě, že na místě zákroku identifikujete situaci jako domácí násilí, doporučujeme vám položit následující katalog otázek. Ty pomohou vám i ohroženým osobám uvědomit si reálné riziko současného a budoucího ohrožení. Zdrojem informací, tj. osobou, která na otázky odpoví, může být ohrožená osoba, oznamovatel (např. sousedé), ale i násilná osoba.

Otázky jsou orientačním vodítkem a slouží k rychlému a správnému rozhodnutí o dalším postupu. Otázky pokládejte v souvislosti s aktuálním incidentem a zajímejte se také o incidenty předchozí, protože domácí násilí je násilím na pokračování. V této fázi zákroku není nutné provést písemný záznam, je-li to možné, doporučuje se pořídit záznam zvukový.

K vyhodnocení budoucího možného rizika dn použijte vlastní úvahu. Zvažte další kroky a opatření. Ze škály možných opatření zvolte vždy takové, které bude s přihlédnutím ke konkrétní situaci maximálně bezpečné pro ohrožené osoby.

Například:

- přivolejte další policisty
- zvažte opatření podle trestního řádu nebo zákona o PČR
- po 1. 1. 2007 zvažte „vykázání“ podle zákona č. 135/2006 Sb.
- doporučte azylové zařízení nebo jiné bezpečné místo
- počte ohroženou osobu o bezpečnostním plánu
- informujte OSPOD o dětech v rodině
- předejte ohrožené osobě kontakt na DONA linku

Tento dokument vydává Býlí knih bezpečí, a.s. v rámci projektu „Regionální podpora informovanosti o metodě linky pomoci obětem domácího násilí“, projekt spolufinancuje Evropská unie a státní rozpočet České republiky.

sara dn

3x5 otázek
na rizikové faktory

ODDÍL 1

NÁSILÍ VE VZTAHU K BLÍZKÉ OSOBĚ

- 1) **Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí?**
– např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní
- 2) **Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly?**
– např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby
- 3) **Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby?**
– např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, výhrůžek nebo úmyslů
- 4) **Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení?**
– např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace aj.
- 5) **Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí?**
– např. vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá dn

ODDÍL 2

OBEČNÉ SKLONY NÁSILNÉ OSOBY K NÁSILÍ

- 1) **Dopouští se obecné kriminality?**
– jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně
- 2) **Jsou informace o problémech v předchozích vztazích?**
– měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)
- 3) **Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy?**
– např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže
- 4) **Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi?**
– např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčskou závislostí např. na automatech
- 5) **Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví?**
– např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu

ODDÍL 3

ZRANITELNOST OHROŽENÉ OSOBY

- 1) **Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě?**
– přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe
- 2) **Má z násilné osoby extrémní strach?**
– tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobraně chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání
- 3) **Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí?**
– riziko je velké, pokud ohrožená osoba nemá znalosti o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou
- 4) **Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání)?**
– tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obslužností
- 5) **Má ohrožená osoba závažné osobní problémy?**
– např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek

www.donalinka.cz – www.bkb.cz – www.domacinasili.cz
Copyright © 2005 P. R. Kropp, S. D. Hart & H. Beltrago – Copyright © 2006 Býlí knih bezpečí, a.s.
Kopírování, reprodukce a opětovný přenos jakýmkoli způsobem jsou zakázány mezinárodním právem.

Příloha č. 2: Záznam o incidentu se znaky domácího násilí
POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha III
Místní oddělení Kobylisy
Zenklova 91, 180 00 Praha 8

Č.j.

Praha
Počet stran:
Výtisk č.

Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí

Dne v hod. bylo přijato oznámení o incidentu se znaky domácího (dále jen "incident"). Incident šetřili příslušníci Policie České republiky v místě

Násilná osoba:

Jméno a příjmení: **Násilná osoba**

Datum narození:

Trvalý pobyt:

Telefon:

Ohrožená osoba:

Jméno a příjmení: **Ohrožená osoba**

Datum narození:

Trvalý pobyt:

Telefon:

Oznamovatel:

Jméno a příjmení: **Pokud oznamovatel není ohrožená osoba**

Datum narození:

Trvalý pobyt:

Telefon:

Nezúčastněná osoba:

Nebyla přítomna z důvodu: **Důvody nepřítomnosti nezúčastněné osoby**

Svědci incidentu:

Násilná osoba obývá společné obydlí s ohroženou osobou: **ANO/NE**

Forma páchaného násilí: **fyzické**

Použití zbraně při útoku: **ANO/NE**

Počet nezletilých osob žijících ve společném obydlí:

Přítomnost nezletilých osob při útoku: **ANO/NE**

Byly splněny podmínky pro vykázaní násilné osoby? **ANO/NE**

Odůvodnění vykázaní: **Zjištěné důvody pro vykázaní ze společného obydlí**

Námítky proti vykázaní:

ANO/NE

Námítce vyhověno:

ANO/NE

Zpracoval: **hodnost, jméno
příjmení policisty**

Příloha č. 3: Otázky SARA DN

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha III
Místní oddělení Kobylisy
Zenklova 91, 180 00 Praha 8

Č. j

Praha
Počet listů:

Otázky SARA DN:

U všech položek následujících v této části v případě odpovědi ANO upřesnit.

Oddíl 1: Násilí ve vztahu k blízké osobě

Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí:

(např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní)

Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly:

(např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby)

Dochází ke stupňování fyz. nebo sex. násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby:

(např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, výhrůžek nebo úmyslů)

Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení:

(např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace apod.)

Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí:

(např. vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá domácí násilí)

Oddíl 2: Obecné sklony násilné osoby k násilí

Dopouští se násilná osoba obecné kriminality:

(jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně)

Jsou informace o problémech v předchozích vztazích:

(měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)

Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy:

(např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže)

Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi:

(např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčskou závislostí např. na automatech)

Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví:

(např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu)

Oddíl 3 : Zranitelnost ohrožené osoby

Chová se ohrožená osoba rozporupně ve vztahu k násilné osobě:

(přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe)

Má z násilné osoby extrémní strach:

(tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobrané chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání)

Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí:

(riziko je velké, pokud ohrožená osoba nemá znalost o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou)

Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání):

(tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obslužností)

Má ohrožená osoba závažné osobní problémy:

(např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek)

Byly splněny podmínky pro vykázaní násilné osoby? **ANO/NE**

Odůvodnění vykázaní:

Zpracoval:

(hodnostní označení, jméno, příjmení)

^{*)} Nehodící se škrtně.

Příloha č. 4: Potvrzení o vykázání

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha III
Místní oddělení Kobylisy
Zenklova 91, 180 00 Praha 8

Č. j.

Praha
Počet listů:
Výtisk č.:

Potvrzení o vykázání

Příslušník Policie České republiky (dále je "policista"): dne v hod.
využil svého oprávnění podle § 44 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a
vykázal

pana(i)

Jméno a příjmení: **Násilná osoba**

Datum narození:

Trvalý pobyt:

Telefon:

ze společného obydlí **adresa společného obydlí** které obývá s ohroženou osobou -
osobami:

Jméno a příjmení: **Ohrožená osoba**

Datum narození:

Trvalý pobyt:

Telefon:

jakož i z jeho bezprostředního okolí

stanovení rozsahu vykázání

**na dobu 10 dnů. Vykázaná osoba se po dobu 10 dnů musí zdržet vstupu do
prostoru vymezeného policistou a zdržet se styku a navazování kontaktu
s ohroženou osobou.**

Vykázání **nebylo/nebylo** provedeno za přítomnosti nezúčastněné osoby.

Z důvodu: **důvod proč nebylo provedeno vykázání za účasti nezúčastněné osoby**

Zpracoval:

.....
(otisk kulatého razítka bez státního znaku)

(hodnostní označení, jméno, příjmení, podpis)

Poznámky (námitky vykázané osoby proti vykázání):

pokud vykázaná osoba uvede na místě námitky policistovi

Na základě ustanovení § 45 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, byla vykázaná osoba **vyzvána k vydání všech klíčů** od společného obydlí, z něhož byla vykázána. Na základě této výzvy vykázaná osoba klíče **vydala/nevydala**.

Důvody nevydání:

Neuposlechnutím výzvy k vydání klíčů se vykázaná osoba může dopustit přestupku podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Vydání klíčů: dne v hod.

Klíče vydal (a)

(jméno, příjmení, podpis)

Klíče převzal (a)

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ, podpis)

Vrácení - předání klíčů: dne v hod.

Klíče vrátil (a)

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ, podpis)

Klíče převzal (a)

(jméno, příjmení, podpis)

Rozdělovník:

Výtisk č.1 - spis

Výtisk č.2 - **Vykázaná osoba**

(převzal, datum, čas, podpis)

Výtisk č.3 - **Ohrožená osoba**

(převzal, datum, čas, podpis)

Příloha č. 5: Poučení vykázané osoby

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha III
Místní oddělení Kobylisy
Zenklova 91, 180 00 Praha 8

Č. j.

Praha
Počet listů:

POUČENÍ VYKÁZANÉ OSOBY

- **dle ustanovení § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky**

- **Jakožto vykázanou osobu Vás poučuji ve smyslu ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb. o tom, že: jste byl(a) v souladu s § 44 odst. 1 cit. zákona vykázan(a) ze společného obydlí obývaného s ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí stanoveného v potvrzení o vykázaní. Vykázání je účinné od okamžiku, kdy Vám bylo ústně oznámeno. Vykázán(a) můžete být i ve Vaší nepřítomnosti,**

- vykázaní bylo provedeno bez ohledu na stanovisko ohrožené osoby,
- vykázaní bude trvat po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení, přičemž tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby,
- v případě podání návrhu na předběžné opatření podle § 400 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, v průběhu vykázaní, se doba vykázaní prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

- **Jste povinen(na) (dle § 45 odst. 1 písm. a) až d) cit. zákona):**

- opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázaní,
- zdržet se vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázaní,
- zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou,
- vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které máte ve svém držení.

- **Máte právo (dle ust. § 45 odst. 2 písm. a) až d) cit. zákona):**

- vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící Vaší osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užíváte, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady,
- vzít si v průběhu vykázaní ze společného obydlí věci sloužící Vaší osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro Vaše podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo můžete uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě na adrese Místní oddělení Kobylisy, Zenklova 91, 180 00 Praha 8, telefon: 974858720
- ověřit si provedení vykázaní na čísle tísňového volání 158,
- vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázaní u příslušného útvaru policie (adresa a tel. uvedeny výše), přičemž úřední záznam o vykázaní bude vyhotoven do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí.

- **Dále Vás poučuji o tom, že:**

Podle ust. § 44 odst. 5 cit. zákona můžete podat proti vykázaní příslušnému krajskému ředitelství policie

námítky, a to ústně na místě nebo písemně na adresu Kongresová 1666/2, 14021 Praha 4 do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázaní. Vaše námítky budou bez zbytečného odkladu přezkoumány a o výsledku budete vyrozuměn(a).

Nesplněním shora uvedených povinností se můžete dopustit přestupku podle § 5 odst. 1 písm. a), c) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů; pokud se dopustíte závažného nebo opakovaného jednání, abyste zmařil(a) vykázaní, můžete se dopustit trestného činu podle § 337 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Po uplynutí lhůty 10 dnů si na policejní služebně (adresa a telefonický kontakt uvedeny výše) můžete vyzvednout klíče, které jste policistovi předal(a) dle § 45 odst. 1 písm. d). Klíče Vám budou vydány za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 400 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

Jméno, příjmení a podpis **vykázané osoby**

Poučení provedl(a) :

Služební hodnost, jméno, příjmení a podpis policisty

Příloha č. 6: Poučení ohrožené osoby

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha III
Místní oddělení Kobylysy
Zenklova 91, 180 00 Praha 8

Č. j.

Praha
Počet listů:

POUČENÍ OHROŽENÉ OSOBY dle ustanovení § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Jako osobu ohroženou Vás poučuji ve smyslu ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb. o tom, že:

- došlo k vykázání osoby uvedené v potvrzení o vykázání z obydlí, které obývala společně s Vámi, jakož i z jeho bezprostředního okolí vymezeného v potvrzení o vykázání,
- toto vykázání je účinné od okamžiku, kdy bylo provedeno, přičemž k vykázání není nutný Váš souhlas.

Vykázaná osoba je povinna (dle ust. § 45 odst. 1 písm. a) až d) cit. zákona):

- opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,
- zdržet se po dobu vykázání vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázání,
- zdržet se po dobu vykázání styku nebo navazování kontaktu s Vámi,
- vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které má ve svém držení. V případě **porušení podmínek vykázání** ze strany vykázané osoby neprodleně **informujte Policii České republiky** prostřednictvím tísňové linky 158.

Vykázaná osoba má právo (dle ust. § 45 odst. 2 písm. a) až b) a § 44 odst. 5 cit. zákona):

- vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící její osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užívá, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady,
- vzít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo může uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě, přičemž o termínu, kdy k převzetí věcí osobou vykázanou dojde, budete předem informován(a),
- podat proti vykázání námítky, které budou přezkoumány příslušným krajským ředitelstvím Policie České republiky.

Vaším právem je:

- vyzvednout si u příslušného útvaru policie kopii úředního záznamu o vykázání, přičemž úřední záznam o vykázání bude vyhotoven do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí,
- ve smyslu § 400 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, podat u příslušného okresního soudu návrh na vydání předběžného opatření spočívajícího v prodloužení vykázání. Podáním návrhu v průběhu vykázání provedeného policistou, se zákonná 10denní lhůta prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o Vašem návrhu. Předběžné opatření soudu trvá 1 měsíc od jeho vykonatelnosti (rozhodnutí je vykonatelné vydáním). Soud může na Váš návrh rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření, předběžné opatření však zanikne nejpozději uplynutím 6 měsíců od jeho vykonatelnosti. V této souvislosti Vás žádáme, abyste informoval(a) Policii České republiky o tom, že jste v průběhu policejního vykázání podal(a) u soudu návrh na vydání předběžného opatření, popř. o výsledku rozhodnutí soudu.

Dále Vás poučuji o tom, že:

- o vykázání bude informováno intervenční centrum poskytující psychologické, sociální a právní služby. Toto intervenční centrum Vás bude do 48 hodin od doručení podnětu od Policie České republiky kontaktovat s nabídkou služeb. V případě potřeby se můžete obrátit i na jiné instituce, které poskytují psychologické, sociální a další služby v oblasti pomoci obětem domácího násilí. Za tímto účelem Vám jsou předány kontakty na instituce v místě bydliště a kontakty na linky s nepřetržitým provozem,
- případným uvedením nepravdivých skutečností se můžete dopustit trestného činu poškození cizích práv podle § 181, pomluvy podle § 184 a křivého obvinění podle § 345 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, případně přestupku proti občanskému soužití dle § 7 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů,
- v době trvání vykázání bude provedena kontrola jeho dodržování ze strany vykázané osoby. V této souvislosti Vás žádáme o poskytnutí součinnosti policistům provádějícím tuto kontrolu.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

Jméno, příjmení a podpis **ohrožené osoby**

Poučení provedl(a) :

Služební hodnost, jméno, příjmení a podpis policisty

Příloha č. 7: Úřední záznam o vykázání

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha III
Místní oddělení Kobylisy
Zenklova 91, 180 00 Praha 8

Č. j.

Praha
Počet listů:
Výtisk č.:

Úřední záznam o vykázání

Dne v hod. využil příslušník Policie České republiky: svého oprávnění a podle § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a
vykázal

Jméno a příjmení: **Násilná osoba**

Datum narození:

Státní příslušnost:

Trvalý pobyt:

Adresa pro doručování:

Telefon:

Ze společného obydlí:

Které obýval(a) **s ohroženou osobou**

Jméno a příjmení: **Ohrožená osoba**

Datum narození:

Státní příslušnost:

Trvalý pobyt:

Adresa pro doručování:

Telefon:

jakož i z jeho bezprostředního okolí:

stanovení rozsahu vykázání

na dobu 10 dnů.

Počet nezletilých osob žijících ve společném obydlí:

Odůvodnění vykázání:

zjištěné důvody, proč došlo k vykázání ze společného obydlí

Rozdělovník:

Výtisk č.1 - **násilná osoba**

Výtisk č.2 - **příslušné intervenční centrum**

Výtisk č.3 - **příslušný soud**

Výtisk č.4 - **odbor sociálně právní ochrany dětí, pokud v domácnosti žijí děti**

Výtisk č.5 - **spis**

Příloha č. 8: Úřední záznam o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykázání

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Obvodní ředitelství policie Praha III
Místní oddělení Kobylisy
Zenklova 91, 180 00 Praha 8

Č. j.

Praha
Počet listů:

Úřední záznam

o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykázání

Dne v hod. provedla hlídka **útvár policie** ve složení podle § 47 odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,

kontrolu dodržování povinností vyplývajících z vykázání

vydaného dne pod číslem jednacím

Další významné skutečnosti a poznámky k průběhu kontroly:

Zjištěné skutečnosti

Výsledek kontroly:

Přítomnost vykázané osoby ve společném obydlí: **ANO/NE**

Přítomnost ohrožené osoby ve společném obydlí: **ANO/NE**

Přítomnost dětí ve společném obydlí: **ANO/NE**

Zjištěno porušení zákazu styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou:

ANO/NE

Přijaté opatření v případě zjištění nedodržování vykázání nebo zákazu styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou ze strany osoby vykázané:

zda byla osoba omezena na osobní svobodě a jak se nedodržování vykázání kvalifikovalo

Záznam vyhotovil:

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OeČ,
podpis)